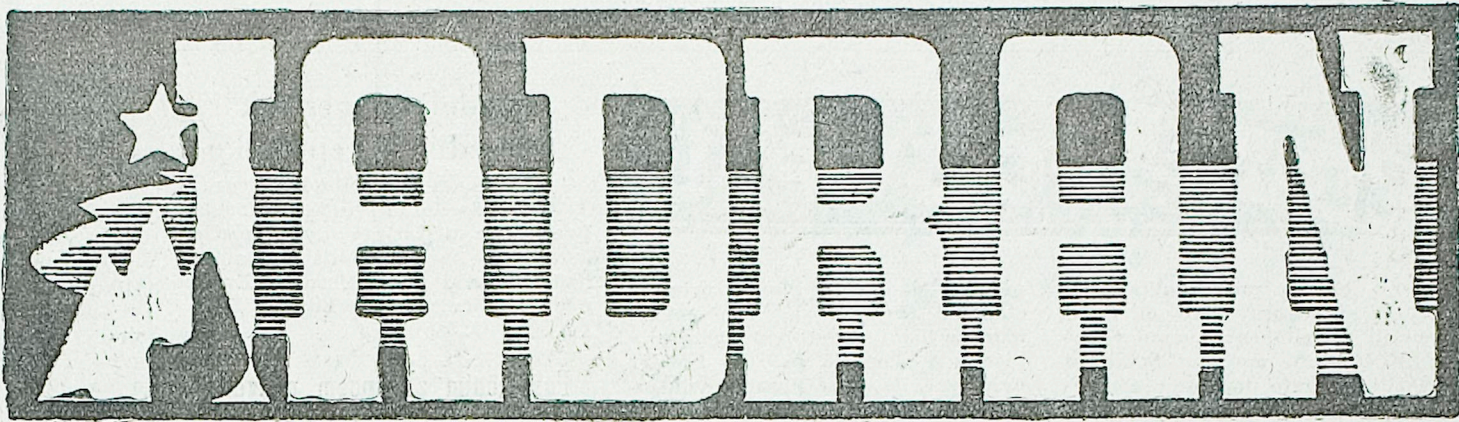

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Ivan Renko. — Tiska tiskarna »Jadran«. — Vsi v Kopru. — Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica št. 26, telefon št. 170, poštni predal št. 2. — Celoletna naročnina 500 dinarjev, polletna 250 dinarjev, četrtletna pa 130 dinarjev. — Tekoči račun pri Istrski Komunalni banki št. 65-KBI-Z-181. — Rokopisov ne vračamo

LETO IV, ŠTEV. 51

Koper, petek 16. decembra 1955.

POSAMEZNA ŠTEVILKA DIN 10

Ob 22. decembru Dan armade - ljudski praznik

Dvaindvajseti december, Dan Jugoslovanske ljudske armade, ni praznik samo za vojaške enote, temveč za vse jugoslovanske narode, saj je zrasla JLA iz ljudstva. Zaradi tega praznuje tudi vse delovno ljudstvo širom naše socialistične domovine Dan armade za svoj veliki praznik.

Dne 27. marca 1941. leta so jugoslovanski narodi kot prvi v Evropi pokazali svoj nacionalni ponos, svojo revolucionarnost in skrajno pripravljenost za brezkompromisni boj proti fašizmu na kaj svojstven način: po silovitem in vsestranskem napadu na našo domovino se je v tem delu Evrope pod vodstvom Komunistične Partije pričela ustvarjati edinstvena ljudska armada, ki so vanjo bolj in bolj vstopali prav vsi poštene državljanji, razen onemoglih starcev in neboljnih otrok. Ob takšnem množičnem posegu jugoslovanskega ljudstva v drugo svetovno vojno so bili računni fašistični zavojevalci tako zmešani, da je moral Hitler za dva meseca odložiti nameravani napad na Sovjetsko zvezo. Tudi pozneje, vso drugo svetovno vojno je bil delež naše narodnoosvobodilne vojske v splošnem zavezniškem merilu dokaj pomemben, saj je Jugoslavija vezala nase več ko 50 sovražnih divizij ter jim nenehno prizadevala hude izgube v ljudeh in materialu.

V tem času so pri nas nastajali vse številnejši odredi oboroženega ljudstva. Za njihovo rast je skrbel Partija, jih usmerjala v borbo, predvsem pa bdela nad nenehnim vojaško-strokovnim izpopolnjevanjem starejšinskega kadra v tej nastajajoči armadi. Tako je že 22. decembra 1941 njen vrhovni poveljnik, tovariš Tito, v malem mestecu Rudo, na tromeji Bosne, Srbije in Sandžaka, ustanovil prvo redno enoto naše Armade, I. proletarsko brigado. Ta dan štejemo za rojstvo naše redne armade.

Razvojna pot naše ljudske armade ima posebnosti, po katerih se razlikuje od vseh drugih armad na svetu. Razvila se je iz partizanskih odredov v sovražnikovem zaledju, brez svojega ozemlja, brez tovarn orožja in municije, brez skladišč in rezervne hrane ter vojne opreme in brez tuje materialne pomoči. Naša ljudska armada je zrasla sredi borbe proti okupatorju, hkrati pa sredi politične borbe za pravičnejšo družbeno ureditev; njen vodilni kader pa se je še posebej kalil in prekalil v neprestanih krvavih bojih vse ljudske vstaje in revolucije.

Po sijajnih končnih zmagah na bojnem polju je bilo treba pričeti z obnovo porušene domovine. Za-

četi je bilo treba nato z industrializacijo dežele ter še na ta način utrditi državo, jo spremeniti iz polkolonialne in zaostale v neodvisno in napredno.

S tem je tudi ob prehodu na mirnodobno delo dobila naša ljudska armada nove in zelo odgovorne naloge. Vojaki in starešine so se morali neprestano izpopolnjevati v vojaških veščinah in vojaški znanosti. Spoznati je bilo treba nova orožja in moderno vojno tehniko, obvladati je bilo treba sodobno vojaško znanost. Vso skrb je bilo treba posvetiti politični in vojaški vzgoji novih generacij vojaških obveznikov, ki bodo po potrebi ob vsakem času stopili na branik domovine. Poleg vsega tega pa je naša armada ves čas tudi vestno pomagala svojemu ljudstvu pri obnovi in izgradnji domovine.

Vzlic izrazito miroljubni zunanji politiki nove, socialistične Jugoslavije je že nekajkrat po drugi svetovni vojni stalna in skrajna pripravljenost naše močne in moderno oborožene ljudske armade docela opravičila njen obstoj. Vzlic materialnim žrtvam, ki jih je jugoslovansko ljudstvo vlagalo v oborožitev in sodobno opremo naše ljudske armade se je v desetih letih po osvoboditvi že nekajkrat pokazalo, da so bile vse te žrtve zelo koristne za ohranitev miru in naše državne neodvisnosti. Končno je vredno poudariti tudi to, da je jugoslovansko ljudstvo zmoglo vse plodne napore v izgradnji domovine samo ob popolnem občutku varnosti, za katero mu glede nedotakljivosti naših meja jamči njegova močna ljudska armada.

Štirinajsto obletnico naše armade praznujemo sredi pomembnih uspehov naše družbene in politične dejavnosti. Jugoslavija je postala svetel primer tudi drugim narodom, kako se je treba boriti za svobodo, neodvisnost in napredek. Kot poglavarja takšne države, kot najvidnejšega borca za enakopravnost med narodi, za neodvisnost vsakega naroda posebej, za mir v svetu — pozdravljajo prav te dni predsednika Tita prijateljska ljudstva afriških držav, kamor je tako kot lani v Azijo ponese naša želja za mir, za sožitje med narodi, za mednarodno sodelovanje na vseh poljih in v vsemi, ki jim je blagostanje in napredek človeštva pri srcu.

S takšnim vodstvom kot je naše, in s takšno armado kot je naša, gredo lahko naši narodi brez skrbi bodočnost nasproti.

Naj živi Jugoslovanska ljudska armada in njen Vrhovni komandant maršal Tito.

Major Tone Rozman

Predsednik Tito v Etiopiji SREČANJE V ADIS ABEBI

Cesar Haile Salesie je sprejel predsednika Tita. Navdušeni pozdravi prebivalstva. Predsednik Tito častni meščan Adis Abebe.

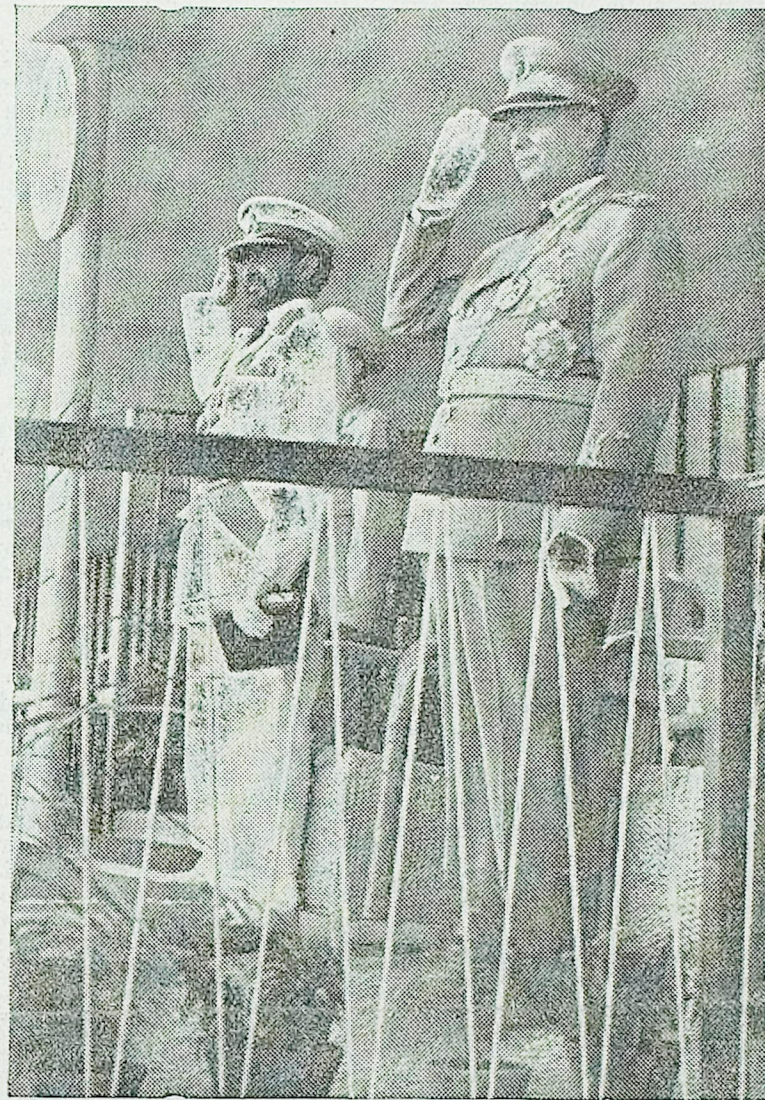
Po naporni poti skozi puščavske in gorske predele Etiopije, je trajala tri dni, po izkrcanju z »Galeba« v pristanišču Asabi, kjer so visoke goste sprejeli najvišji državni funkcionarji Etiopije, je predsednik Tito s svojim spremstvom prispel v sredo v etiopsko prestolnico.

Na pragu Adis Abebe je predsednika Tita sprejel cesar Haile Selasie s najvišjimi etiopskimi predstavniki in ga prisrčno pozdravil. Bil je deležen navdušenih pozdravov tudi od desetstisočev prebivalcev. Posebej je predsednika pozdravil župan glavnega mesta, ki mu je izročil ključ in listino o imenovanju za častnega meščana.

Predsednik Tito se je prisrčno zahvalil za topli sprejem in je obenem pozdravil vse narode Etiopije. Pozdravna govora sta nato izmenjala še z županom Adis Abebe.

Predsednik Tito s svojim spremstvom bo za časa svojega bivanja v etiopski prestolnici stanoval v cesarski rezidenci, v palači »Ganetal Leul«. Cesar Haile Selasie je tamkaj najprej seznanil predsednika Tita s cesarico in člani cesarske hiše.

Na uradnih razgovorih, ki bodo sledili kratkemu počitku, bosta najvišja predstavnika Etiopije in Jugoslavije razpravljala o zadevah, ki naj pripeljejo do še tesnejšega sodelovanja med obema državama, pa tudi o svetovnih političnih dogodkih, do katerih obe državi zavzemata precej podobna stališča.

Predsednik Tito in cesar Haile Selasie (ob Selasijevem obisku v Beogradu)

S seje Gospodarskega sveta OLO Koper

Za hitro reševanje perečih vprašanj

Na seji Sveta za gospodarstvo OLO Koper, ki je bila v torek, so med drugim razpravljali o problemih cestnega prometa in pripravah na melioracijska dela v koprski okolici. Seje so se udeležili tudi predsednik OLO Albin Dujc s podpredsednikom Francem Klobučarjem in Ginom Gobbom.

PROMET

Ko so najprej obravnavali vprašanje formiranja in porabe sredstev iz okrajnega investicijskega sklada, so v nadaljevanju v obširni razpravi kritično pregledali stanje cestnega prometa. Ta veja našega gospodarstva je bila v zadnjem letu močno okrepljena; približno 700 milijonov din bo letošnja realizacija prevoznih podjetij večja kot lani, in približno 500 milijonov din nad letošnjim planom. Po tkm (ton-

kilometrih) je tovrni promet v koprskem okraju približno 5,5% vsega prometa v državi in 25,5% prometa v Sloveniji. Potniški promet je udeležen v državnem merilu s 4,8%, medtem ko je v Sloveniji zastopan s 24%. Zato ta gospodarska dejavnost v našem okraju zasluži posebno skrbno obdelavo, zlasti še, ker je v prevoznikih podjetjih skrito še veliko neizkoriščenih rezerv v škodo skupnosti.

Ugotovljeno je, da naša prevozna podjetja dajejo prednost uvajanju dolgih prog po vsej državi in v inozemstvo na škodo domačega prometa v okraju. Zato se dogaja, da na posameznih progah vozi pre malo avtobusov, kar povzroča negotovanje pri prizadetih potnikih, ki jih avtobusi ne morejo sprejeti. Vsiljuje se nam vprašanje, zakaj avtobusna podjetja ne posvetijo več pozornosti reševanju teh problemov lokalnega prometa. Odpraviti je treba skoraj redno zamujanje avtobusov, ker je nujno povezano z zamujanjem potnikov-delavcev na delo in podobno, kar povzroča škodo še naprej. V zimski sezoni je na sploh premalo lokalnih avtobusnih zvez.

Prav tako je stanje v tovrnem prometu. Zašli smo v slepo ulico — že skoraj vsako podjetje ali večja delavnica hoče imeti svoje tovorno vozilo, ker avtoprevoznika podjetja ne morejo zadostiti vsem domačim potrebam.

Svet je izglasoval zahtevo, da se izdela analiza dejavnosti prevoznih podjetij, iz katere bo točno razvidno, kolik je delež te dejavnosti v okviru okraja, koliko pa je raztegnjena izven njega. Ker je zaradi teh dolgih prog omogočen tudi šoferjem prekomeren zaslužek, ker se tarifne postavke prevozov z razdaljo progresivno ne znižujejo — ti in podobni vzroki vplivajo na to, da podjetja rajši uvajajo in se

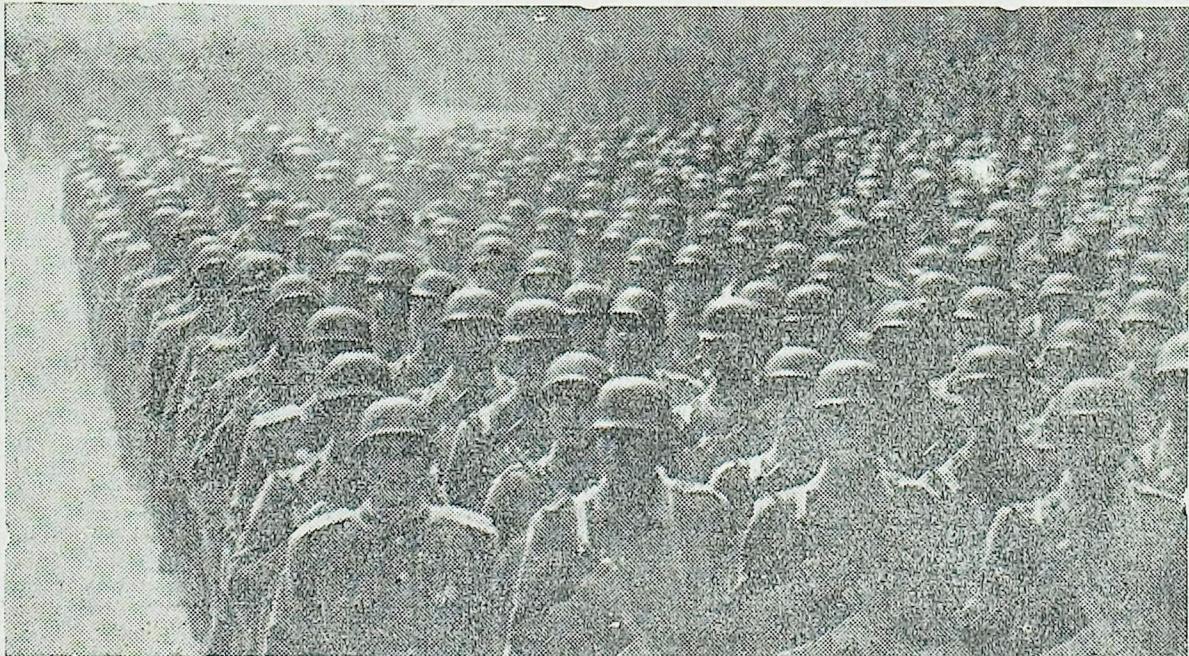
borijo za prevzem dolgih prog, kot so Ljubljana—Beograd in druge.

Obravnavali so še vprašanje servisnih postaj in delavnic v prevoznih podjetjih, nato pa so sklenili predlagati Okrajnemu ljudskemu odboru ustanovitev novega organa — sveta za promet pri OLO.

MELIORACIJE

V nadaljevanju seje so razpravljali o izsuševanju plitvine koprskega zaliva. Ob koncu tega meseca in v začetku prihodnjega bodo začele prihajati pošiljke strojev, ki so naročeni v Angliji. Pripraviti je torej treba vse potrebno za začetek teh del in izkopavanje kanala proti Ankaranu. Za veliki sesalni bager, ki nam bo dobavljen v četrtem kvartalu prihodnje leto, pa bo pred tem potrebno pripraviti in km cevovoda in zgradiiti plovni objekt zanj, kar pa naša ladjedelnica v Piranu ne bo zmogla. Takoj je treba poiskati tudi kadre za upravljanje s tem bagrom in jih poslati v Anglijo na specializacijo. To gre na stroške tovarne, ki nam bager dobavlja. Postavlja se tudi vprašanje prostorov za shrambo vseh strojev. Načrte za izsuševalna dela pripravljajo projektanti Gradisa. Geodetska dela so že gotova in ne bodo ovirala za začetek dela, ki je pogojeno za 1. junij 1956. Mikrolokacija kanala in posameznih objektov bo določila geološka raziskava terena. S šestimi vrtinami so ugotovili, da pridemo pri Kopru na trdna tla v globini 26 metrov, proti Serminu pa se zvišuje na 12 i 10 metrov globine. Z geološkim raziskovanjem terena bo treba še nadaljevati.

Razpravljali so še o vodni sekciji in vodnih skupnosti, nato pa so govorili še o vprašanju kadrov, zlasti organa, ki bo vsa dela operativno vodil. Na čelo tega operativnega organa so imenovali Danila Petrinjo.

Sprehod PO SVETU

Razen obiska predsednika Tita Etiopiji in priprav za volitve v Franciji, ki ju obravnavamo v posebnih člankih, moramo ta teden obeležiti še vrsto pomembnih mednarodnih dogodkov. Na prvem mestu je nedvomno vprašanje sprejema novih članov v Združene narode, ki je doživelo kljub vsem optimističnim napovedim neuspeh. Čeprav je bila pravzaprav ena sama prepreka, ki bi mogla preprečiti sprejem osemnajstih kandidatov v skupnost narodov, se je prav ta uresničila. Pri glasovanju v Varnostnem svetu je namreč kuomintanški delegat vložil veto na sprejem Zunanje Mongolije, sovjetski predstavnik pa je odgovoril z vetom na 13 drugih držav. Vest o tem glasovanju je vzbudila ogromno nejevoljo pri večini članic OZN, saj se je pred dnevi nad 95% delegacij izreklo za skupni sprejem vseh 18 kandidatov. Nekatere valijo krivdno na kuomintanškega delegata, drugi pa na sovjetskega, čeprav je glavna krivda na kuomintanškem vetu, sovjetski pa je bila že v naprej napovedana represalija.

Zasedanje skupščine se bo zaključilo konec tega tedna. Časa je zelo malo na razpolago in je le malo verjetno, da bi ponovno začeli zapleteno vprašanje sprejema novih članov. Zlasti še, ker je pred njimi še eno prav tako komplicirano vprašanje — izvolitev nestalnega člana Varnostnega sveta. V krogih Združenih narodov krožijo glasovi, da so Filipini pripravljene umakniti kandidaturu, toda ne v korist Jugoslavije, temveč neke druge evropske države, verjetno Švedske. Dosedanja glasovanja med Jugoslavijo in Filipini niso namreč prinesla nobenih rezultatov.

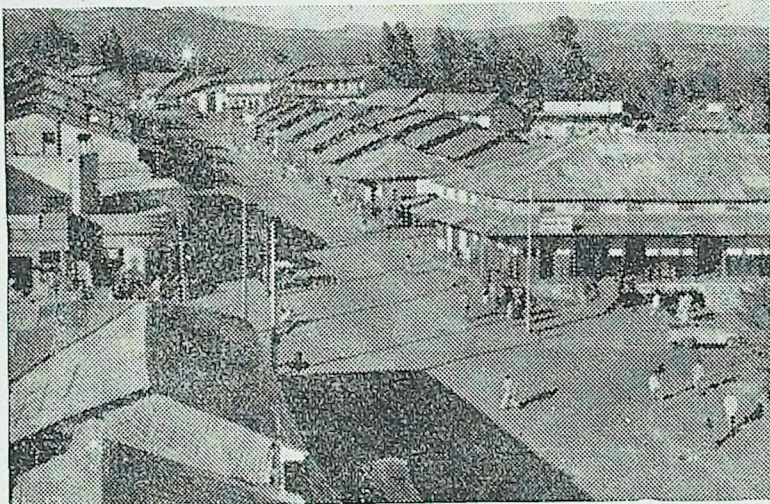
Ob zaključku obiska sovjetskih državnikov Indiji so Nehru, Bulganin in Hruščev podpisali skupno poročilo, ki poudarja pet načel koeksistence in se zavzema za rešitev azijskih vprašanj, zlasti korejskega, vietnamskega in sprejema LR Kitajske v OZN. V poročilu je tudi rečeno, da se Sovjetska zveza in Indija zavzemata za načelo popolne prepovedi izdelovanja, uporabe in eksperimentiranja z atomskim orožjem in sploh za zmanjšanje oboroževanja, ki predstavlja na sedanjem nivoju resno nevarnost za mir. Obe državi bosta tudi razširili sodelovanje na gospodarskem in kulturnem področju. Ob odhodu v Afganistan, odkoder se bosta vrnili v domovino, sta imela sovjetska državnik še tiskovno konferenco v New Delhiju, kjer sta se zavzemala za sklicanje konference veselih o Daljnem Vzhodu. Na to konferenco bi povabili tudi Indijo in LR Kitajsko.

V Parizu so se začela francosko-nemška pogajanja o Posarju, o katerih sodijo mednarodni politični

opazovalci, da ne bodo prinesla stvarnih sadov. Zahodna Nemčija namreč meni, da po nedavnem plebiscitu v Posarju ni zdaj nobene ovire več, da ne bi Posarja priključili zahodnonemški zvezni republiki, v Parizu pa trdijo, da posarskega vprašanja ni mogoče rešiti brez odobritve Francije.

Na rednem zasedanju odbora ministrov Evropskega sveta v Parizu so sklenili, da bi bil kakršen koli nov sporazum s SZ o evropski varnosti »neustrezen in nevaren«, če vanj ne bi bila vključena Nemčija, združena na podlagi svobodnih volitev. Na sestanku so vzbudili precejšnje zanimanje predlogi belgijskega zunanjega ministra Spaaka o ustanovitvi evropske atomske agencije in o upostavitvi enotnega evropskega trga. Spaakovemu načrtu o evropski atomski agenciji zelo nasprotujejo ZDA, kajti belgijski zunanji minister je predlagal, naj bi bil uran iz Belgijskega Konga glavni vir surovin za to agencijo. Belgija se je namreč nedavno zavežala, da bo ta uran izvažala izključno v ZDA. Spaakovemu predlogu o upostavitvi evropskega trga pa nasprotujejo predvsem Francozi, ker menijo, da bi bilo francosko gospodarstvo preveč izpostavljeno pritisku nemške, belgijske in nizozemske konkurence.

Položaj na bližnjem Vzhodu se je ta teden nevarno zaostrial. Izraelske vojaške enote so namreč napadle sirijske položaje ob Galilejskem jezeru. Pri tem je izgubilo življenje nad 50 sirijskih vojakov. Izraelska vlada je ta napad motivirala kot odgovor na stalne sirijske napade na izraelske čolne na Galilejskem jezeru. Vsekakor je treba to dejanje obsoditi, kajti spori, ki jih rešujejo z orožjem, samo zaostrojuje položaj. Sirijska delegacija pri OZN je v zvezi s tem zahtevala izredno sejo Varnostnega sveta.

Pogled na del Adis Abebe

Francoske volitve! Priznam, da sem pobledele, ko sem zvedel, kaj bi želeli za ta tedenski pregled. Se v Cnossovem labirintu sem se laže znašel. Brez vodnika, s svetilkami v roki, sem se spuščal po temnih stopnicah navzdol, kjer je pred tri tisoč leti gospodaril mogočni minoanski kralj.

Res je le malo ostalo od prejšnje veličastne stavbe, toda labirint vzbujajo še vedno strah in respekt. Brez težav sem prišel nazaj na svetlo, na obalo Krete, pred menoj je najmanj deset izvodov Mondeja, pa še ne vem, kje sem.

V Ameriki imajo v bistvu samo dve stranki, republikansko in demokratsko; v Angliji isto, konservativno in laburistično, saj liberali nimajo več nobenega vpliva na angleško javno mnenje; v Avstriji imajo pravzaprav tudi samo dve stranki, populistično in socialistično.

Italijanski temperament pa se s tako ozkim izborom že ne bi zadovoljil. Ne samo temperament, Italija je namreč že po tradiciji večstrankarska država. Vendar pa se v rimskem parlamentu najbrž ne bi izgubil.

Kaj pa v francoskem? Ali bi lahko postavil vsako skupino na pravo mesto? V starem parlamentu že, ne pa v novem, ki bo izvoljen 2. januarja, torej v samem začetku novega leta.

Prav gotovo ni ta termin najboljši, saj bo marsikdo v duhu še preživljal komaj prečuto Silvestrovo noč. Toda Faure je hotel s tako

kratkim rokom preprečiti, da bi se njegovi nasprotniki organizirali, njegovi rivali v njegovi lastni stranki, predvsem Mendès-Franca, pa zbrali v solidno skupino.

Francija je torej na pragu volitev. In sicer v trenutku, ko se zaključuje staro leto in ko se naši pogledi že upirajo v novo 1956. leto. Ali ji bo novo leto prineslo tudi novo metlo, ali pa bo vse ostalo pri starem? Kdo ve.

Na vsak način pa se bodo lahko Francozi že po novem letu oddahnili, tudi če se položaj ne bo spremenil. Oddahnili, toda samo psihološko, saj volilna kampanja v taki državi, kot je Francija, ni za slabe živce.

Toda, ali bodo te na hitro sklicane volitve prinesle sploh kaj novega? To je zdaj vprašanje, s katerim se mučijo i v Franciji i v svetu.

Kam se bo nagnila tehtnica, koga bodo volili novi volivci, ki so šele v zadnjem času dobili volilno pravico, kakšne volilne kombinacije bodo sklenile posamezne stranke med seboj? Dalje, ali se bo tako imenovana republikanska levica, torej koalicija radikalov in socialistov, točno mendesistov in socialistov, afirmirala na teh volitvah? Kaj bo z degolisti, ki so dobili še pred štirimi leti, torej na zadnjih

Kardelj namestnik predsednika republike

Po uradnem sporočilu iz Beograda bo predsednika republike Josipa Broza-Tita med njegovo odsotnostjo zaradi obiska v Etiopiji in Egiptu nadomestoval podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj.

Fašističnim zločincem pohvalo zavezniškim poveljnikom zapor

Ko se ob zaključku naše izdaje končuje znani proces proti furlanjskim partizanom, žal, še ne moremo poročati o izidu razprave. To bomo storili v prihodnji številki.

Dosedanja pričevanja italijanskega poslanca Bettolija in izvajanja komisarja skupine garibaldinskih divizij M. Lizzera-Andrea so močno razgalila fašiste, ki stojijo za obtožnico proti obtoženim garibaldinskim poveljnikom. Andrea je kot prič izjavil tudi to, da prevzema glede zakonite justifikacije enajstih fašistov v Pordenonu nase vso odgovornost, javni tožilec dr. Biancardi pa je vseeno predlagal za 3 obtožence po 23 let ječe.

Novice s Tržaškega

— Okoliški kmetje in kmetice, ki vozijo vsak dan v Trst mleko, ki sprožili zanimivo akcijo, v kateri gre za rešitev pritožb proti mestnemu higienskem uradu. Le-ta odvzema vzorce mleka, ugotovi premalo maščobe v njem, nato pa prizadeje kmete ostro kaznuje. Kmetje pa skušajo dokazati s pomočjo analize Kmetijskega nadzorništva, da so analize mestnega higienskega zavoda nepravilne; dokazujejo tudi, da ima po drugih analizah isto mleko predpisano količino maščob.

— Iz taborišča v Udinah so te dni pripeljali 40 jugoslovanskih beguncev, ki so jih italijanske oblasti po dogovoru vrnila naši državi.

— Pred tednom je bila na Opčinah slovesnost v počastitev spomina

Kako je s potrošniškimi sveti zadružnih trgovin?

O svetih potrošnikov za trgovska podjetja in trgovine se je dotlej že toliko pisalo pa tudi govorilo, da je ta zadeva lahko že dokaj jasna vsakomur, ki se količkaj zanima za javno dogajanje. V samem Kopru so na množičnih sestankih članov SZDL tudi že bili izvoljeni posamezni člani in sedaj je le še potrebno, da izda občinski ljudski odbor odločbo o njihovi ustanovitvi in jih tako potrdi.

Vendar se mi zdi, da se je vse razpravljanje o svetih potrošnikov omejilo na ustanovitev teh svetov za prodajalne oziroma trgovska podjetja po mestih. Glede na to je zelo utemeljeno vprašanje: kaj pa z trgovinami splošnih kmetijskih zadrug? Mar je poslovanje teh trgovin tako brezhibno, da zanje sveti potrošnikov niso potrebni? V dnevnem časopisju beremo lahko dokaj pogosto o raznih primanjkljajih in poneverbah tudi v kmetijskih zadrugah in rečemo lahko, da grede večinoma na račun slabosti in napak v trgovinskem poslovanju za-

drug. O tem nam pove nekoliko tudi naslednji podatek: trgovina (na drobno in na debelo) splošnozadružnega sektorja je imela letos v I. polletju prometa za 2.089.380.000 dinarjev in je ustvarila 133.857.000 marže. Z drugimi besedami, toliko je znašala razlika med nabavno in prodajno ceno ali v odstotkih 684. V istem času pa je zadržna trgovina pri skupnem prometu 1.583.440.000 dinarjev marža v znesku 239.102.000 dinarjev, kar se da v povprečju 17,78% razlike med nabavno in prodajno ceno.

Ze to nam pove, da niso potrošniški sveti za zadržne prodajalne nič manj potrebni, kakor za trgovsko mrežo po mestih.

Je pa pri vsem tem še nekaj drugega in sicer tole: potrošniški sveti gotovo ne bodo mogli biti torišče nekakšnega kritikarstva, temveč šola, v kateri se bodo ljudje tudi ekonomsko izobraževali in približe seznanili z našo gospodarsko in socialno družbeno ureditvijo, kakor je to na področju blagovnega prometa. Pred kmetom na deželi je danes pogosto še cela vrsta pojavov, ki jih ne razume ali le zelo težko. Še vedno mu je n. pr. težko razumljiva velika razlika med ceno, ki jo dobi za pridelke on, in med ceno, ki jo morajo plačati za te pridelke delovni ljudje po mestih. Res je ta razlika v mnogih primerih takšna, da je nihče ne more opravičiti, toda pogosto je tudi posledica objektivnih okoliščin (drag prevoz, draga embalaža, velik kolo itd.), ki so popolnoma razumljive. Zakaj ne bi smel kmet vedeti vsega tega, zlasti sedaj, ko si prizadevamo, dati kmetijskim zadrugam načelno izključno pravico do odkupa? Mislim, da bi sodelovanje kmetov pri trgovinski dejavnosti njihove zadruge v svojstvu članov potrošniških svetov rodil vsaj takšne rezultate, kakor se jih nadajamo v mestih. Dolžnost Okrajne zadržne zveze bi bila, da razmisli o tem in da zadrugam — svojim članom pobudo za to, da zahtevajo te zadruge od pristojnih občinskih ljudskih odborov ustanovitev potrošniških svetov. S tem bi poživili tudi delo SZDL na vasi, saj bi jo angažirali pri reševanju čisto konkretnih ekonomskih vprašanj vsakdanjega življenja. fr

V nekaj vrstah

Beograd. — 11. dec. so tu podpisali sporazum o vzpostavitvi redne Poljsko. Z začetkom prihodnjega leta bodo vozila potniška letala med Beogradom in Varšavo dvakrat tedensko.

Moskva. — Tu je objavljeno, da je SZ zaradi popustitve mednarodne napetosti demobilizirala 640.000 vojakov, s čimer so se njihove oborožene enote številčno znižale na polovico.

rintu francoskih strank marsikdo ne bo znašel, saj se še poklicnemu komentatorju čisto zmešajo pojmi, kakor se tudi začetniku zmešajo črke.

O prognozah? Niti govora. Razumljivo, pri tolikem številu strank. V Ameriki je to laže, saj imajo že pred predsedniškimi volitvami tako imenovane primicije, neoficijalne, interne volitve po okrožjih. Še lažje pa je gotovo v Latinski Ameriki, bo kdo rekel v šali, saj vedo tam za rezultat že cel mesec pred volitvami. V Združenih državah prestejejo vse glasove šele šest ur po volitvah!

V Franciji pa so to pot volilni račun tako zapleteni, da so šanse prej na desni kot na levi strani. Vsaj za enkrat. Toda borba se ne bo odvijala med levo in desno orientacijo, marveč bo kar na treh frontah. Volilna zmaga socialistov in mendesistov zato ni izključena, čeprav manj verjetna.

V dosedanja volilna kampanji se namreč Mendès-France vse bolj uveljavlja kot najbolj zanimiva figura francoskega političnega življenja. Sam Mendès-France, ki je bil dotlej precej skeptičen in v dvomih, je sedaj poln optimizma, da se tehtnica nagiblje počasi, toda stalno na njegovo stran. Desnica nima namreč nobenega programa, komunisti pa se še vedno drže svojih starih moskovskih šablona.

Progressivna Francija gleda torej na Mendès-Francea. M. O.

Francija pred parlamentarnimi volitvami

parlamentarnih volitvah, kar štiri milijone glasov, in ki izgubljajo pozicijo za pozicijo, tako da jih pri sedanjih predvolilnih kombinacijah nihče več ne jemlje resno v poštev?

To je le nekaj slučajno naštetih vprašanj. Kar pogledamo, kako so izgledale stvari leta 1951! Tedaj so se v glavnem uveljavile štiri velike skupine: komunisti so dobili 5 milijonov glasov, socialisti z radikali in drugimi centro-levičarskimi skupinami prav tako, 4.850.000 glasov so dobili demokristjani in zmerni, 4.150.000 pa degolisti.

V parlamentu pa je bila — tik pred njegovim razpustom — slika sledeča: komunisti so imeli v njem 103 mesta, socialisti 104, demokristjani 85, degolisti, ki so imeli pred štirimi leti še 118 poslancev v skupščini, so že od leta 1952 v stalnem nazadovanju. En del je izstopil iz stranke in se je priključil tako imenovanim neodvisnim, drugi del pa balansirala med skrajno desnico in levico.

V bistvu smo imeli na prejšnjih parlamentarnih volitvah le dve skupini. Na eni strani komuniste in degolovce, na drugi pa vse od socialistov do raznih zmernih elementov. Pozneje pa se je položaj čedalje bolj zapletal.

Demokristjani, ki so bili po vojni bliže levici kot desnici, so se zblizali z desnico, radikali so se razdelili na dve krili, na levo in zmerno, na tako imenovane mendiste in foriste. Socialisti so prekinili zvezo s klerikalci, nedavno pa so zavrnilli vse ponudbe komunistov, da bi nastopili na volitvah pod skupno firmo. Komunisti so tako ostali sami.

Na žalost s tem še nismo pri kraju. Našteti moramo namreč še vse tri velike skupine, koalicije, ki bodo na teh volitvah odločilno posegle v borbo. S tem bomo namreč na jasnosti le pridobili, ne pa izgubili. Te skupine so:

1) republikanska levica, v kateri so pravi socialisti in mendesisti (radikali) in druge manjše skupine;

2) desnica, v kateri so Faureovi radikali, klerikalci, degolisti in razni zmerni elementi;

3) komunisti, se pravi skrajna levica, ki se opira predvsem na KP Francije in nekatere progresivne oziroma levičarske elemente.

Razumljivo je, da se v tem labi-

O STANOVANJSKIH PROBLEMIH MESTA PIRANA

NI VSE ZLATO...

Nekdo je pred kratkim tako širokogrudno poudaril in se hkrati pohvalil, da je meščan mesta, ki je menda edino v državi, kjer se še najdejo prazna stanovanja. Prav nič mu ne oporekamo in to dejstvo je postalo že kar prijetna vaba za ljudi, ki so stari znanci stanovanjskih uradov kdo ve v katerem kraju vse. Še mene je zamikalo, da bi si podrobneje ogledal in se prepričal, kako je pravzaprav s to rečjo. In res, v Piranu je približno 200 stanovanj, ki so še nezasedena. Toda...

Toda od vseh teh 200 stanovanj jih je približno 90 odstotkov nevseljivih, preostalih 10 odstotkov pa bo v kratkem zasedenih. Zanimalo vas bo morda, kako to, da je toliko stanovanj neuporabljivih. Razumljivo vam bo, če vam povemo, da so večinoma vsa ta stanovanja brez vode, brez stranišč, po zakotnih ulicah, kamor se ljudje ne bi radi skrivali pred dnevnim svetlobo ter soncem. In končno je tukaj še neprimerna notranja ureditev, saj terjajo vsi ti prostori temeljite preureditve, terjajo obširna adaptacijska dela, kajti vzdrževanje teh stanovanj kakor tudi celotnih poslopj se je v zadnjih letih občutno zanemarjalo, posebno še, ker so v večini primerov last opantov, ki so se izselili v Italijo. Trenutno se to stanje še ne more izboljšati, kajti denarja ni. Ljudski odbor piranske občine bo sicer v kratkem dobil okrog 17 milijonov prav v ta namen, toda pri takem stanju je še tolikšna vsota le izhod v najskrajnejši sili. Da bi iztisnili čimveč koristni od tega denarja, so odgovorni ljudje mnenja, naj se stanovanjski fond črpa predvsem za nujne potrebe, kot je ureditev stranišč, napeljava vodovoda, kanalizacija in podobno, medtem ko bi naj stanovaleci s tihimi željami po kopalnicah in pretirano skrbjo za preslikanje še malo počakali.

Med drugim so odgovorni še tega mnenja, naj bi ObLO pripravil odločbo o vplačevanju 90 odstotkov najemnine v stanovanjski sklad namesto dosedanjih 10 odstotkov. Tako pridobljeni denar, ki bi seveda ne presegal astronomskih števil, bi se naj vložil na poseben tekoči račun in bi bil popolna last hišnih posestnikov ali imetnikov stanovanj. Stanovanjska skupnost bi s tem denarjem samo smotno gospodarila in prevzela skrb za vzdrževanje teh hiš in notranjih prostorov.

Tu in tam se slišijo govorice, siriyo jih predvsem prosilci za dodelitev stanovanj, da je v samem Piranu kup stanovanj, in to čednih, dobrih stanovanj, ki pa čakajo kdo ve na koga. To bo deloma držalo, je pa opravičljivo v zvezi s stanovanjsko politiko. Stanovanjska uprava namreč nima dovolj sredstev, da bi vsa ta stanovanja sama popravila in usposobila za vseitev (za skromnega človeka so sicer že

vseljiva, vendar pa potrebna temeljitega popravila). Na drugi strani je tukaj še dolžnost komunne, in to kateregakoli njenega organa, da skrbi predvsem za gospodarski dvig kraja, kajti v tem tiči tudi vse drugo, to je dvig življenjske ravni vsega prebivalstva. Gospodarstvo seveda potrebuje delovno silo in to je tudi treba spraviti pod streho. In tako je stanovanjska uprava oddala številna stanovanja in cele zgradbe posameznim podjetjem, ki jih že popravljajo, seveda s lastnimi sredstvi, ali pa, ki jih še bodo popravila in adaptirala za svoje ljudi. Vendar pa bi bilo potrebno, da bi stanovanjska uprava postavila strog termin in tudi sicer izvajala kontrolo nad opravljenimi deli, v nasprotnem primeru pa bi naj taka stanovanja odtegnila podjetjem ter jih razdelila med ostale prosilce.

V Piranu pravkar popisujejo in »točkujejo« stanovanja. Tako bodo v kratkem dobili celoten pregled nad razpoložljivim stanovanjskim fondom. Hkrati bodo poskušali zaostriiti kontrolo nad vsemi stanova-

nji, posebno v pogledu naprav in inventarja splošne ljudske imovine in to še pred vselitvijo strank.

Naval na stanovanjskem uradu je posebno v zadnjem času, ko se dotok novih ljudi še ni ustavil; s prosilci je večkrat križ, kajti posameznikom nikakor ne gre v račun, da je pot od prošnje do odločbe za stanovanje vendarle s predpisi natančno začrtana, zato jim pač stanovanjski urad ne utegne kar preko noči ugoditi. Posebne težave še povzročajo prosilci, ki kar kategorično odklanjajo dodeljena stanovanja. Pribiti namreč moramo, da je v Piranu predvsem borba za dobra in lepa stanovanja, šele potem za resnične potrebe. V letošnjem letu je bilo vloženih približno 1300 prošelj, od katerih je še kaka tretjina v administrativnem postopku.

Za post scriptum pa še tole: piranska stanovanjska uprava želi, da bi si mogla v dohodnem času izstaviti odločbo za dodelitev novih prostorov, kajti sedaj se stiska skupno z ambulanto v dokaj neprimerem kotu.

L. M.

Drobne izpred sodišča

POSOJILO

je lepa stvar, če je človek v zadregi in — če ga najde. Tako je bil v zadregi za 39.000 din računovodja K. J. (s polnim imenom naj mu bo prizaneseno, zato ker je njegov greh tudi nekoliko zanesen). Tako vroče si je zaželel Vespice, da je pozabil na svojo dolžnost in si pri svojih poslovalnicah izposodil za dan, dva potrebni denar. Dobil ga je, sklenil kupčijo in sedaj mu želimo, da se še z Vespo ne zaleti, kot se je bil zaletel z zlorabljanjem uradnega položaja. Kazen je mila, kot je bilo kaznivo dejanje: mesec dni zapora, pogojno za dve leti.

V ZADREGI

je bila tudi saldo-kontistka Eisenstädter Zdenka iz Izole, ki si je hotela pomagati s poneverbo. Lepa prilika je si je nasmešnila, ko je dobila v roke 25.293 din za vrednostne znamke (kolke). To posojilo ji je prineslo primerne obresti: mesec dni zapora, pogojno za dve leti.

SKUPNA LAST

je tudi moja last, si je mislil Posseg Oktavij iz Izole, ki si je prilačil velika železna vrata, vredna kakih dvesto tisočakov. Naprtil si jih je na pleča in odnesel k ODPADU, kjer pa njegovega blaga niso bili preveč veseli in s svojo poštenostjo pripomogli, da si je s temi vrati vred naprtil še tri mesece zapora, pogojno za dve leti.

DOBER TOVARIS

bi bil, če bi bil pošten do resničnih delovnih tovarišev, ki so ga trpelj v svoji sredi. To je Jan Koci Bartolo iz Čakovca, ki mu je zadisala zapestna ura, vredna 5000 din, pa si jo je

prilastil. Svoje dobro srce je odprl tudi nekemu drugemu delovnemu tovarišu in mu širokogrudno ponudil prenočišče v svojem stanovanju, ponoči pa si je vzel kaj čudno plačilo: tovarišu je izmaknil 13.000 din. Takole mimogrede si je pri podjetju »Sava« v Portorožu še izposodil razne predmete, vredne okoli 2.000 din. Kaj je prav in kakšen mora biti dober tovariš, bo vneti zbiralec tuje lastnine mogel premišljevat v zaporu, kjer bo presedel pet mesecev in še več, če se ne bo poboljšal.

LAČEN JE BIL

pa si je moral pomagati. Vsaj tako trdi v svojo obrambo T a c a r Franc, rudar iz Sečovelj. Po svojem štiriletnem šolanju v Tujski legiji je zašel na stranpot in si pri svojih dveh delovnih tovariših sposodil po tisočaka iz njunih suknjičev. V zaporu, kjer bo sedel 14 dni, mu ne bodo dajali hrane na upanje kot v rudniški menzi, temveč »zastonj«. Upajmo, da ne bo več lačen tuje lastnine.

NA SVOJ NAČIN

si predstavlja lagodno življenje Engelbert Lamberšek, knjigovez iz Ljubljane, ki bi si s svojim znanjem in pridnostjo mogel prislužiti lepe denarce. Hotel pa je živeti lepše na ta način, da je odiral ljudi. Obljubljal jim je kolesa in še kaj, kar jim bo preskrbel za male denarce. Med lahkoverni je bil tudi poslovodja podjetja »MODA« v Izoli, ki je pošteni-koviču zaupal blago za moško obleko in nekaj perila, seveda brez plačila. Tako kupljeno blago, vredno 13.960 dinarjev, je podjetni knjigovez takoj prodal, deloma pa zastavil. Prisluzil si je 6 mesecev zapora, seveda mora tudi povrniti škodo.

POVPRAŠEVANJE PO IZDELKIH TOVARNE PLETENIN V SEŽANI

Na nova tržišča

Tovarna pletenin v Sežani je te dni pripravila prvo pošiljko svojih izdelkov za inozemski trg. Pošiljka je sestavljena iz raznega povrhnega trikotažnega blaga v vrednosti 29 milijonov dinarjev in jo bo izvozilo v Sovjetsko zvezo trgovsko izvozno podjetje »Center tekstil« iz Beograda. Tovarna je dobila na ponujene vzorce precej naročil in kaže, da je povpraševanje po njenih proizvodih na vzhodnih inozemskih tržiščih veliko. Vrednost vseh naročil je okrog 87 milijonov dinarjev, vendar vseh glede na kratek rok izdelave tovarna ni mogla sprejeti, ker je njena zmogljivost premajhna. Zato je tovarna odstopila svoje vzorce v izdelavo štirim podobnim tovarnam v Osijeku, Indiji pri Beogradu in v Vrscu.

Omenjeno pošiljko z nad 8 tisoč kosov pletenih trikotažnih izdelkov

Tako je treba!

Kmetijska zadruga v Starem trgu pri Rakeku je razširila svojo dejavnost na vsa tista področja, ki imajo vpliv na dvig življenjske ravni delovnega človeka.

V okviru Kmetijske zadruge dobro uspeva ekonomija s plemensko postajo. Ekonomiji pa pomaga k napredku strojni odsek, ki s svojimi traktorji in drugimi stroji preobrazuje do sedaj konzervativni način kmetovanja v moderno obdelovanje zemlje.

Na svojem področju vrši zadruga odkup poljedelskih pridelkov. Veliko skrb posveča semenom in njih selekciji, tako da dosega z ozirom na lokalne klimatske in pedološke pogoje, najboljše rezultate. Njeni lesni odsek opravlja na svojem področju odkup lesa.

V okviru te zadruge uspešno delujejo še kovačija, brivnica, krojaško-šiviljski salon, mesarija in pekarna in tri trgovine, v katerih dobijo člani zadruge vse od šivanke pa do električnega štedilnika, od zidne opeke in cementa do stekla in vodovodnih cevi, od različnega domačega in inozemskega sadja do tekstila in obutve, skratka vse, kar človek rabi. Za razvedrilo in prosveto svojega prebivalstva pa skrbi Kmetijska zadruga v Starem trgu z gledališkim odrom in s kinom v lastnem poslopju.

Letos je pričela Kmetijska zadruga z modernizacijo obratov ter s popravilom in adaptacijo svojih hiš. Majhna okna so nadomestili s širokimi izlozobami, v hišo so napeljali vodovod, uredili sanitarne prostore za trgovino in lekarno ter popravili fasadni omet in vso hišo na novo preslikali. Večje poslopje, ki je dolgo približno 30 m, preurejajo v moderno mesarijo in v moderno pekarno. Pekarna bo imela poleg moderne urejene delavnice s parno pečjo še prostor za hlajenje kruha, shrambo za moko, prostor za kurjavo in pepel, svojo lastno sodobno urejeno prodajalno peciva ter vse druge pripadajoče pritlikine z garderobo, angleškimi straniščem in prho. Podobno bo urejena tudi mesarija, z dvema hladilnicama in dvema sušilnicama. Tla so pokrita s teracom, dočim so stene obložene s keramičnimi

je delovni kolektiv sežanske tovarne pletenin pripravil v 50 dneh in to poleg oskrbovanja rednih odjemalcev, ki jih ima tovarna po vsej domovini veliko. Prizadevnost 183-članskega delovnega kolektiva, da bi z boljšim tehnološkim postopkom in organizacijo dvignil proizvodnjo, se zlasti kaže tudi v tem, da je proizvodnja te mlade tovarne narasla v drugem polletju letošnjega leta v odnosu na prvo za 9 odstotkov. Nekateri delavci v tovarni, kot so Marija Pirjevec, Mara Petelin, Anica Poles in druge, pa pri svojem delu presegajo delovno normo na dan tudi za 40 odstotkov. Za solidno in kakovostno izdelavo trikotažnih izdelkov ima velike zasluge pletilja-mojstrica Fani. Omenjenim delavkam seveda sledijo še druge, saj je pri gornjih uspehih tovarne soudeležen ves njen delovni kolektiv, ki je v pogledu kakovosti med najboljšimi kolektivi pletilne industrije v naši državi. G. B.

ploščicami. Razsvetljava vseh prostorov tega poslopja bo fluorescenčna.

Za vsa omenjena gradbena dela je zadruga porabila 9 milijonov dinarjev, potrebnih pa bo še okrog 15 milijonov dinarjev. Vse dosedanje stroške so plačali iz dobička zadruge.

Našteta gradbena dela opravljajo na osnovi dobro zasnovanega programa z ozirom na potrebe zadruge in z ozirom na njeno zmogljivost. V bližnji bodočnosti nameravajo zgraditi v Starem trgu še mlekarino, klavnico in brivnico. Velik prostor, ki ga obdajajo zadružne zgradbe, bodo preuredili že spomladi v javen park. V načrtu imajo še izgradnjo mnogih drugih objektov, ki bodo znatno vplivali na dvig življenjske ravni delovnega človeka in olepšali panoramo Starega trga. -dv-

Na kratko

Trideset domačih tekstilnih tovarn je obvestilo Zvezno industrijsko zbornico, da bo v prihodnjih mesecih razširilo izbiro proizvodnje z desetimi novimi izdelki, med katerimi bodo na prvem mestu tkanine iz umetnih vlaken. Letošnja proizvodnja naših tekstilnih tovarn je za petino večja od lanske v prvih desetih mesecih, kakovost izdelkov pa se je docela približala evropski, zlasti kar se tiče blaga za moške obleke.

Na dvodnevnem posvetovanju Zveze ženskih društev v Ljubljani glede prehrane prebivalstva v Sloveniji sta govorili tudi Vida Tomšičeva in Lidja Šentjurčeva. V zaključku posvetovanja so odmerjene posebne naloge Zvezi zadržnic, izvršnemu svetu LRS pa bodo poslani mnogi obrazloženi predlogi za enotnejše in sistematičnejše delo na področju vzgoje prebivalstva k zdravi prehrani in za spremembo zakonodaje o vprašanjih, ki vplivajo na izboljšanje prehrane prebivalstva v okvirih naših družbeno ekonomskih možnosti.

VSEBINA TOŽBE

Sedaj veljavna pravila pravnega postopka točno določajo, kaj mora vsaka tožba vsebovati. Predvsem vse to, kar mora vsebovati sploh vsaka vloga, ki se pošlje sodišču, torej označitev sodišča, točen in popoln naslov strank in ev. njihovih pooblaščenecv ter predmet spora. Razen tega pa še, kar velja posebno zahtevo tako glede glavnih kot bež in samo za tožbe, točno določiti stranskih stvari takozvanih pripadkov (obresti, stroškov postopanja), torej točno določen tožbeni zahtevek, ki mora obsegati zlasti predmet, vsoto in obseg dolžne terjatve in ki je kot takšen nekakšno jedro tožbe. Tožba mora nadalje vsebovati jasno in popolno navedbo dejstev (dejanskih okoliščin), na katere so opira tožnikov zahtevek, v njej pa morajo biti točno označena tudi vsa dokazila, s katerimi tožnik dokazuje oz. namerava dokazovati svoje dejanske trditve. V tožbi mora biti točno označena tudi vrednost spornega predmeta, zlasti kadar ne gre za denarno terjatev, ker se na tej osnovi določijo, ali je za rešitev spora pristojno okrožno ali višje gospodarsko sodišče, pa tudi višina taksa, ki jih je treba plačati. Tožba, kot tudi vsaka vloga, mora biti seveda razumljiva in podpisana od tožeče stranke oz. njenega zastopnika ali pooblaščenca.

Iz prakse gospodarskega sodišča

OBLIKA TOŽBE

Kakšna posebna oblika za tožbo ni nikjer predpisana. Važna je predvsem vsebina, kot je bila že zgoraj navedena. No, to ne pomeni, da je popolnoma vseeno, v kakšni obliki se tožba poda. Saj končno že sama vsebina narekuje tudi nek red, neko sistematično in obliko, tako da je dandanašnji splošno v rabi določena oblika tožbe, ki sicer kot takšna ni nikjer predpisana, ki pa je vendar splošno priznana in upoštevana in več ali manj tudi poznana.

S tem v zvezi pa naj posebej poudarimo, na kar stranke še vedno dovolj ne pazijo, da je potrebno tožbo, kot tudi ev. priloge, to zlasti pri mandatni tožbi, poslati sodišču v tolikem številu izvodov, da se lahko vroči po en izvod nasprotni stranki, en izvod pa da ostane sodišču. To velja tudi za vse druge vloge, ki se pošljejo sodišču in ki jih je treba dostaviti tudi nasprotni stranki, n. pr. za izvršilne predloge, ugovore, odgovore na tožbo, umik tožbe itd. To praktično pomeni, da se tožbe in vse priloge, kot tudi vse druge prej primeroma našteje vloge, morajo vedno vložiti v najmanj

dveh izvodih, če pa je več toženecv ali tožnikov oziroma strank, pa še v več izvodih.

TAKSE V POSTOPKU PRED GOSPODARSKIM SODIŠČI

To urejajeta Uredba o taksah v postopku pred gospodarskimi sodišči (Ur. l. FLRJ št. 43/54) in Uredba o spremembah in dopolnitvah te Uredbe (Ur. l. FLRJ št. 7/55). Tu se ne bi spuščali v razne podrobnosti, zlasti v takšno tarifo, ker je vse to lepo razvidno iz omenjenih uredb. Opozorili bi le na tiste nepravilnosti, ki jih stranke s tem v zvezi najčešče zagreše, kot tudi na nekatere rešitve takšnih vprašanj, ki so urejena izven teh uredb.

V tej zvezi moramo predvsem opozoriti na to, da povprečna taksa (torej taksa za tožbo oz. izvršilni predlog in za ves postopek od izdaje odločbe) zapade v plačilo z vložitvijo tožbe oz. predloga. Tožba oz. izvršilni predlog morata torej priti na sodišče že pravilno taksirana in sicer če gre za mandatno ali izvršilno postopanje s polovično v tarifi predvideno takso. Prav tako pa je v mandatnem postopku kot tudi v izvršilnem postopku treba tudi takso za odločbo oz. izvršilni sklep

(in sicer tudi samo polovično) plačati že ob vložitvi mandatne tožbe oz. izvršilnega predloga. Če vsa ta taksa ni plačana, pošlje sodišče tožeči stranki takšno opomin, za katerega zaračuna še 200 din opominjske takse. V kolikor pa taksa kljub opominu ni plačana v 10 dneh od prejema opomina, jo sodišče izterja prisilnim potom in sicer v dvojnem znesku.

Na isti način je treba plačati takso za ev. pritožbo ali revizijo oz. za postopek pred gospodarskimi sodišči druge stopnje, ob vložitvi teh pravnih sredstev, takso za registracijo pa, ko se vložijo vloge v zvezi z registracijo.

Često stranke grešijo tudi pri izračunavanju takse, ker namreč ne upoštevajo določbe zadnjega odstavka čl. 9 prvoomejene uredbe, ki pravi, da se »pri računanju takse, ki se plača po vrednosti spornega predmeta, šteje vsaka začeta tisočica za celotno«. Če je n. pr. vrednost spornega predmeta 123.010 din, je treba pred izračunom takse to vrednost zaokrožiti na cele tisočice, torej na 124.000. Taksa za odločbo v tem primeru znaša ne 2 % (oz. 1 % v mandatnem in izvršil-

nem postopku) od 123.010, torej 2.460 oz. 1.230, temveč 2.480 oz. 1.240. Seveda tudi v teh primerih, ko manjka morda le nekaj dinarjev takse, sodišče pošlje takšno opomin z opominjsko takso 200 din.

Opozoriti je treba tudi, da povprečna taksa zapade in se ne more zahtevati nazaj, čeprav se je n. pr. tožba ali izvršilni predlog umaknil še pred izdajo plačilnega naloga oz. izvršilnega sklepa. Pač pa se v takem primeru lahko zahteva (od Uprave za dohodke pristojnega občinskega ljudskega odbora) povračilo plačane takse za odločbo, ki ni bila izdana.

Če se tožbeni zahtevek skrči na pripadke (zahteva se le še plačilo obresti in stroškov, ali samo enega ali drugega), se šteje, da iznaša vrednost spornega predmeta 2.000 dinarjev.

Končno še to: po najnovejših navodilih morajo tudi gospodarske organizacije pooblastila, ki jih dajejo svojim uslužbencem ali drugim osebam za zastopanje pred gospodarskimi in rednimi sodišči, taksirati s takso 90 din. To pa ne velja za direktorja, ker je on zakoniti zastopnik gospodarske organizacije in se z ev. potrdilom le ugotavlja ta njegov položaj, ni pa to pooblastitev, saj izvirajo njegova pooblastila že iz zakonitih predpisov samih.

Dr. S. P.

Kaj pa zadruga v Gračišču?

Kmetijske zadruge prevzemajo vedno večjo odgovornost za dvig in razvoj kmetijstva na vasi. Prav to bo njihova glavna naloga, skrbeti za tiste kmetijske potrebščine, ki jih gospodarstva nujno potrebujejo: umetna gnojila, stroje, orodje, zadrževalna sredstva in drugo. Kam in kako naj zadruga vse to shrani do prodaje odjemalcem, je skrb upravnega odbora in vseh članov zadruge. Če če bežno pogledamo v prostore Kmetijske zadruge v Gračišču, vidimo, da bo treba še mnogo urediti.

V prodajalni je star inventar, ki ne odgovarja higienskemu predpisom. Skladišča zadruge sploh nima primerne. Odkupnega prostora zadruga nima, če ne štejemo drvarnice ali kamionske garaže. Omeniti moram, da je v gradnji nov zadrugi dom, ki pa na žalost stoji zapuščen v burji in vremenskih nepravilnostih. Ob njem razpada nekaj tisoč komadov opeke, za katero se nihče ne zanima. Zadruga ima velik okoliš in veliko odjemalcev, toda ne more zadostiti potrebam prebivalcev prav zaradi neodgovarjajočih prostorov. Pri novem mlinu v Kubedu gradi skladišče za žito in moko. **Dobra zamisel, toda**

zadrugi bi bil veliko bolj potreben zadrugi dom! Napreden gospodar si najprej zgradi dom, nato hlev, skladišče in ostalo. Treba bo žrtvovati čas in delo tam, kjer je potreba največja. Zadruga brez primerne prostorov ne more napredovati.

V skladišču bi morala zadruga namestiti človeka, ki bi skrbel za pravilno poslovanje odkupa. S povečano komercialno trgovino bi zadruga lahko ustvarjala večje dohodke, da bi potem lažje poslovila. Tudi nekaj vajencev bi lahko

zaposlila, ki jih do sedaj ni bilo v trgovini. Zato pa je tudi tako pomanjkanje kadra. Z ustvarjenimi dohodki bi zadruga pozneje lahko postavila javno tehtnico, ki je v kraju zelo potrebna. Koliko živine bi lahko stehala doma, saj je tu vsakih 15 dni živinski sejem. Zadruga premore le eno decimalno z nosilnostjo do 300 kg.

V doglednem času bi zadruga lahko postavila še drobilec za pripravljenje gruša in peska, ki bi dal zaslužka domačim delavcem, prebivalcem pa bi preskrbel peska in gramoza. V primeru bolezni ali nesreče bi potem rešilni avto prišel v vsako vas, kamor sedaj ne more zaradi slabih cest in poti.

Novice od Sv. Antona

Precejšen odstotek kmetov pri nas še ni posejal ozimino, nekateri pa še niso nič vsejali. Čeprav naš kraj ni žitoroden, nam vendar pride prav žito in tudi slama, ki jo rabimo za steljo. Tako dobimo vsaj malo gnojila, ki ga naši zemlji primanjkuje. Da setev še ni bila dokončana, je vzrok pomanjkanje delovne sile, predvsem vprežne živine, in traktorjev ter visoka cena umetnih gnojil. Tisti redki kmetje, ki imajo vprežno živino, so pravočasno opravili jesensko setev. Veliko pa je manjših in revnih kmetov, ki sami nimajo vprežne živine. Ti le težko dobijo orače, ker so predragi. Orač zahteva dnevno od 2500 do 3000 din, razen tega pa še hrano zase in za živino. Za en dan oranja mora tako plačati do 4000 din. To je za malega kmeta preveliko breme. Naša Kmetijska zadruga se že več let zanima, da bi dobila primeren traktor, pa smo še vedno brez njega.

Pred mesecem smo na zboru vo-

livec zahtevali, naj bi se prihodnjega sestanka udeležil tudi predsednik občine Koper. Volivci so imeli za potrebno, da se pogovorijo o raznih tekočih gospodarskih vprašanjih, ki mnogim niso jasna. Do sedaj se nam ta želja še ni izpolnila, zato bi bilo prav, če bi sedanji krajevni odbor zadevo čimprej uredil.

Pred časom je avtopodjetje »Slavnik« iz Kopra dodelilo za progo Koper—Anton moderen avtobus znamke Mercedes. Pred tem je na tej progi vozil manjši avtobus, ki je čez noč lahko vedril v zasilni garaži. Za novi avtobus je ta garaža premajhna, zato mora ostati čez noč kar na prostem, nezaščiten pred slabim vremenom. Škoda je tako lepega vozila, ker mu slabo vreme prav gotovo ne koristi. Podjetje Slavnik ima svoje težave in bo težko zgradilo novo garažo, vendar bo treba nekaj ukreniti, da bo avtobus čez noč pod streho.

Dela za napeljavo javne razsvetljave so v polnem teku. Izvaja jih podjetje Elektro-Koper. Tako upamo, da bo v vasi kmalu zasvetilo nekaj žarnic, ki bodo preganjale nočno temo.

Vaščan

Že nad 3 milijone dinarjev za spomenik padlim borcem Krasa v Sežani

Iniciativni odbor za gradnjo spomenika padlim borcem Krasa, ki bo stal v Sežani v parku poleg hotela »Triglav«, poroča, da so podjetja in ustanove, kakor tudi posamezniki do sedaj darovali v ta namen že nad 3 milijone dinarjev. Nabiralna akcija se nadaljuje in jo vodijo Zveza borecev, Zveza komunistov in Socialistična zveza.

Spomenik bo stal okrog 5 milijonov dinarjev. Gradnjo spomenika bodo začeli v kratkem in predvidevajo, da bo do prihodnje jeseni spomenik že stal v parku kot priča velikega junaštva kraškega ljudstva.

Te dni so imele vse sindikalne podružnice podjetij in ustanov redne letne občne zборе. V vseh 26. podružnicah so izvolili nova sindikalna vodstva. Člani sindikata so na zborih razpravljali o proizvodnji, o novih gospodarskih ukrepih, o delovni disciplini, ki je v nekaterih podjetjih zelo pomanjkljiva in o odgovornosti ter prizadevanju sindikatov za kulturni in strokovni dvig delavstva. Precej poudarka so dali člani sindikatov vprašanju vzgajanju vajencev v podjetjih. Ugotovili so, da v nekaterih podjetjih zanemarljivo vzgojo vajencev in jih imajo bolj za slugo kot pa za vajence. Skoraj na vseh zborih so sprejeli v zvezi s temi vprašanji sklepe za odpravo dosedanjih pomanjkljivosti in za izboljšanje dela sindikatov. V koliko bodo te sklepe izvajali, se bo pokazalo že v prihodnjih mesecih pri delavcih in v organizaciji sami.

b. g.

Komisija za volitve in imenovanja ObLO v Divači razpisuje natečaj za mesto referenta

za komunalne in stanovanjske zadeve. Pogoji: popolna srednja ali njej enaka šola s primerno upravno prakso. Ponudbe lahko pošljejo tudi zainteresirani, ki nimajo zahtevane šolske izobrazbe, imeti pa morajo večletno prakso. Pravilno kolkovane prošnje je poslati do 10. januarja 1956

Članom in poverjenikom Prešernove družbe

Obveščamo vse člane in poverjenike, da smo danes pričeli z razpošiljanjem letošnjih knjižnih zbirk. Razpošiljanje bo zaključeno predvidoma do 10. decembra. Točen datum bomo objavili v časopisih, zato ne urgirate zbirk pred to objavo.

Ko vračate oz. sprejemate knjižne zbirke obnovite takoj članarino za naslednje leto.

Vsem poverjenikom smo že poslali vpisne bloke in vpisnice, katere so označene s številkami, ki bodo žrebane pri nagradnem žrebanju članov za leto 1957, dalje, nekaj prospektov, ki jih uporabljajte samo za pridobivanje novih članov in navodila. Kdor tega še ni prejel, naj nam to takoj sporoči. Kljub temu pa naj vseeno vpisuje člane in naj ne čaka na ta material.

Članarina za prihodnje leto je 300 din, vpisnina pa 20 din, za kar prejme vsak vpisnico, ki je oštevilčena za žrebanje. Zato odpade poštnina.

Poverjeniki, ki še niso poslali imenskega spiska članov — kmečkih proizvajalcev — naj to takoj store, da bodo ti člani lahko upoštevani pri žrebanju predmetov za kmetijstvo.

Nekaj knjižnih zbirk bo v prodaji v knjigarnah po 450 din in brez pravice do udeležbe pri žrebanju. Poverjenikom zbirk ne bomo pošiljali več kot so javili članov. Zato naj zamudnike usmerjajo v knjigarne.

Poverjenikom, ki niso poravnali svoje obveznosti, bomo zbirke zadržali, dokler ne pošljejo vsega denarja. Ob sprejemu knjig naj vsak poverjenik takoj pošlje event. reklamacijo, če ni prejel v redu.

Za poverjenike pripravljamo posebno nagradno žrebanje, ki ga bomo objavili v »Obzorniku«.

Tajništvo

Pismo uredništvu

CESTNO KRIZIŠČE NA KOZINI IN AVTOBUSNI VOZNI RED

Večkrat potujem z avtobusom, ki vozi na progi Koper—Ajdovščina. Tudi prejšnji teden sem počoval do Kozine in tam izstopil zaradi opravkov. Ko sem po opravi čakal prihoda avtobusa, me je zanimalo, kakšne so zveze in vozni red avtobusov, ki se tu ustavljajo in odhajajo v razne smeri: v Ljubljano, Gorico, Ajdovščino, Trst, na Reko, v Knežak na Pivki in v Koper. Iskal sem z očmi, da bi kje ugledal desko z avtobusnim voznim redom, pa je bil moj trud zaman. To je za-

nimalo tudi druge potnike, ki so prav tako čakali na prihod avtobusov, da se odpeljejo v razne smeri. Eden od njih je o tem povprašal v bližnji hiši, pa je dobil odgovor: »Ne vemo za vse.«

Kozina je danes važno prometno križišče. Potniški promet je zelo narasel in bo v bodočnosti še bolj. Prav bi bilo, če bi avtobusna podjetja, ki s svojimi avtobusi vzdržujejo zveze čez Kozino, izvensila neke na vidnem mestu kartone z avtobusnim voznim redom. Še najbolj prav bi bilo, če bi na križišču, ob steni hiše, postavili tablo z voznimi redi vseh avtobusnih podjetij, katerih vozila vozijo skozi Kozino.

Potnik

Šmarje pri Kopru

Dela pri gradnji vodovoda za novo tovarno radioaparatur »ERMA« dobro napreduje. Skopan je jarek za cevi, kjer so pomagali tudi vaščani s prostovoljnimi delom. Kakih 300 metrov pod vasjo bodo zajeli vodo studenca in zgradili rezervoar. Iz tega rezervoarja bodo črpali vodo s črpalke v drug rezervoar v vasi, iz katerega bo voda sama tekla v tovarno. Predvidevajo, da bo studenec dajal toliko vode, da bo na razpologo še za del vasi, ki sedaj nima vode. Če bodo v bližini zasledili še kak studenec, bodo zajeli tudi tega, ker bo črpalka lahko črpala zadostne količine vode za velik del vasi. Vas Šmarje sedaj nima dobre pitne vode in jo morajo prebivalci nositi ali voziti iz precej oddaljene grape.

Gradbeni odsek kmetijske zadruge je pri obnovi vasi do sedaj izvršil že ogromno dela. Letos ima skozi vse leto zaposlenih od 65 do 70 delavcev. Razen obnove vasi je letos gradil na posestvu Brič stanovanjska poslopja, hlev za živino in skladišče. Te dni je začel z gradnjo novega skladišča za umetna gnojila in kmetijske pridelke poleg mlina in oljarne na križišču cest Puče—Koštabona. Stroški gradnje bodo znašali okrog 6 milijonov dinarjev.

—ik

Na kratko

Pomoč kmetijskim zadrugam, ki so v finančnih težavah zaradi primanjkljavev pri gradnji zadrugi domov, omogočata dve odločbi Zveznega izvršnega sveta. Zadruga, ki so porabile obratna sredstva za zadrugi domove do 31. dec. 1954, lahko dobe pri Narodni banki investicijska posojila oz. se jim podaljša odplačevanje anuitet do 31. decembra 1956. — Tudi za pokritje izgub in primanjkljavev iz prejšnjih let bodo kmetijske zadruge sedaj lahko dobile potrebne kredite. Generalni sekretar Glavne zadrugi zveze Jugoslavije, ki je te dni na tiskovni konferenci tolmačil te nove odločbe, je poudaril, da v bodoče zadruge, ki imajo sedaj vse pogoje za redno poslovanje, ne bodo mogle več pričakovati od skupnosti takšne podpore.

D. S.

Mlin in oljarna na Križišču Puče—Koštabona

Večerna Gospodarska šola v Ravnu

V Ravnu so začeli z večerno gospodarsko in gospodinjstvo šolo 15. novembra. Redno obiskuje šolo 20 mladincev in 17 mladink. Mladinci se učijo praktičnega kmetovanja, cepljenja sadnega drevja, spoznavanja gljivičnih in drugih bolezni s pomočjo drobnogleda, poslušajo predavanja, ki so pojasnjena z diapozitivi, spoznavanja zemlje itd. Mladinke pa se učijo praktičnega gospodinjstva. Vsi vpisani redno obiskujejo šolo.

Težko je za mlade in znanja željne ljudi, ker od strani staršev še nimajo tiste vzpodbude, ki bi jih bili starši dolžni dati svojim otrokom. Preveč je še pri nekaterih zokorenjena miselnost, da je za otroka že dovolj, če zna dobro kopati in orati, kot pravijo. Takim bi morali biti za zgled starši drugod po svetu, ki svojim sinovom ne izročijo posestva, če niso uspešno dovršili vsaj srednje strokovne šole.

V soboto je bil v Ravnu sklican množični sestanek, ki se ga je udeležilo veliko število ljudi. Sestanek je bil sklican z namenom, da se prebivalcem tega kraja pojasni nova gospodarska politika. Na sestanku so povabili tudi kakega zastopnika občinskega ljudskega odbora iz Pirana, ki pa ni prišel. Ljudje so se zaradi tega malo nejevoljni razšli in zahtevali, da mora biti

sestaneček še ta teden. Na njem naj bi zastopnik občine Piran pojasnil vsa tekoča gospodarska vprašanja, med njimi tudi uvedbo občinskih dokladov.

—st

Pevski talenti v Novi Gorici

V ponedeljek zvečer smo v kinodvorani pozdravili petnajst pevskih talentov Goriške, ki so pred komisijo iz Ljubljane zapeli vrsto narodnih pesmi in arij iz oper. Nagrajeni so bili trije najboljši pevci. Prvo mesto je komisija dodelila Joškotu Sarđoču iz Nove Gorice in Eleonori Petri iz Podmelca. Vsak je dobil 2000 din nagrade ter brezplačen študij v operni šoli v Ljubljani.

Joškota Sarđoča že več let poznajo ljubitelji petja v Novi Gorici, ker je večkrat nastopal na proslavah in koncertih s svojim toplim baritonom. Doma je v Ozeļjanu, kjer se je rodil 1931. leta. Petrijeva je mnogoobetajoča osemnajstletna pevka, ki že drugo leto obiskuje oddelek za solopetje na Državni glasbeni šoli v Solkanu.

Ta uspeli koncert je pokazal, da imamo med preprosto kmečko mladino mnogo pevskih talentov, ki imajo smisel in dar za petje, nimajo pa priložnosti, da bi se izkazali.

PREMIERA V DOMAČI GLEDALIŠKI HIŠI

Princeska in pastirček

INFORMATIVNA VEST: v letošnji sezoni Gledališča Slovenskega Primorja v Kopru tretja premiera — Pavel Golia: Princeska in pastirček.

AVTOR: slovenski književnik Pavel Golia, znan starim in mladim ljubiteljem pravljicnih iger. Naj jih nekaj naštejemo: Jurček (letos ga igraa ljubljanska Drama), Srce igraček (na repertoarju Mestnega gledališča v Ljubljani), Peterčkove poslednje sanje, Sneguljčica, Uboga Ančka, Triglavska bajka.

REŽIJA IN SCENA: režiser SNG Srečko Tič. Večkrat smo se že prepirali tudi o njegovih odličnih scenjskih zamislih (Krajski komedijanti, Metež, Thérèse Raquin, Boter Andraž itd.) Igra bo imela tokrat kar štiri scene, ki jih bodo morali tudi izdelati doma, kajti Ljubljana je odrekla pomoč. Režiser je angažiral pomnoženi ansambel GSP, sodelujejo pa tudi dijaki gimnazije v vlogah otrok.

GLASBA, PETJE IN BALET. Scensko glasbo za Princesko in pastirčka je napisal mladi slovenski skladatelj Ivan Šček, ki že drugo leto uspešno deluje na Glasbeni šoli v Kopru. Šček je iz več svojih skladbah pokazal izrazit smisel za otroško glasbo, fantazijsko bogato in razgibano, melodično pa prikupno in otroku dojemljivo. Zato ni čuda, da ima tudi kot glasbeni pedagog veliko uspeha. Glasbene vložke bodo peli igralci (veliki in mali), sodeloval bo tudi zbor DPD Svoboda in zbor koprškega učiteljskega igrala. Igral bo orkester Glasbene šole, sestavljen iz starejših dijakov in profesorjev; zasedba bo simfonična, seveda v nekoliko zmanjšanem obsegu.

Novost in prijetna sprememba za koprski oder pri »Princeski in pastirčku« bodo tudi baletne točke, ki jih bodo pod strokovnim vodstvom baletnega mojstra Slavka Hitija izvajali gojenci baletnega odseka GSP.

DELO: Mladinska igra »Princeska in pastirček« pripoveduje o prijateljstvu revnega pastirčka Boštjana in bogate princese, ki je živela v razkošnem gradu. Njuno prijateljstvo starejšim ni bilo po godu, toda deklica in deček se nista ustrašila niti očetovega negodovanja, niti vzgojiteljskega jezega obraza; igrala sta se skupaj in se veselila življenja. Ko pa so hoteli Boštjana s silo odpeljati v gozd, da bi ga princeska pozabila, je deklica zbežala z njim. Tu se začnejo njune pravljicne dogodivščine z Botro Šumo in gozdnimi živalmi. Ko odrasli otroka zopet najdejo, je sklenjen mir in prijateljstvo, ostati smeta skupaj. Mlajši rod s svojimi na-

prednimi idejami je zmagal nad starejšim in nad njegovimi preživelimi nazori.

Golia je dokazal, da pozna zakonitosti odrskega dogajanja in da zna obenem ustvariti vzdušje, ki je potrebno, da zaživi življenje na odrskih deskah v osvajačji pravljicni sugestivnosti in da pritegne otroška srca v tok sodobnega življenja. Zgodba je polna zdravega humorja, situacijske komike, dramatičnih zapletov; menjajoče se okolje pa daje igri dinamiko in potrebno privlačnost. Nastopajoče osebe so v razmerju dobrega in zlega, toda tako neprisiljeno in nemistično, da se otrok takoj čustveno opredeli za dobro. Delu ne manjka tudi socialnega akcenta, ki govori nepo-

sredno in naravno brez vsiljivega šolskega moraliziranja.

IN ZA ZAKLJUČEK: premiera bo v ponedeljek 26. decembra in bo v okviru prireditve za Novoletno jelko, na pragu šolskih počitnic. Šole bodo potem organizirale skupne obiske predstav v Kopru, kajti gledališče bo zaradi številnega ansambla, zahtevne tehnične opreme in neprimernih dvoran tako izvedbo težko gostovalo po terenu. Vsekakor ne bo moglo priti v vse tiste kraje, kjer bi si radi otroci in odrasli ogledali lepo igro. Vodstvo našega gledališča je šlo tokrat res v širino in zasluži vso pohvalo in priznanje, da je mislilo tudi na naše najmlajše in jim je pripravilo tako čudovito in nepozabno razvedrilo. Z. L.

Kdaj bo dograjena dvorana združnega doma v Marezigah

Z OBČNEGA ZBORA PROSVETNEGA DRUŠTVA »IVAN CANKAR«

V soboto je imelo prosvetno društvo »Ivan Cankar« v Marezigah svoj letni občni zbor. Predsednik Slavko Plahuta je v svojem poročilu prikazal sedanjo politično situacijo v svetu, dalj časa pa se je zadržal pri naših političnih in gospodarskih vprašanjih. Nato pa je prešel na poročilo o delu društva od zadnjega občnega zbora. Dramatska skupina in moški pevski zbor sta nastopila na proslavah 29. novembra, 8. marca, 8. februarja in 1. maja. Igrali so tudi igro v 5. dejanjih »Deseti brat«. Vse priznanje zasluži godba na pihala, ki je sodelovala na vseh proslavah, pri sprejemu Titove štafete in pri pionirskih praznikih. Največji uspeh društva pa je vsekakor ureditev knjižnice, ki šteje 1118 leposlovnih in 75 poljudnoznanstvenih knjig. Knjižnica je odprta dvakrat tedensko in ima dnevno okrog 30 obiskovalcev.

Iz poročila je bilo razvidno, da so Marežani ostali zvesti svoji kulturno-prosvetni tradiciji, vendar imajo pri svojem delu mnogo ovir, ki jih sami ne morejo odstraniti. Dvorana še vedno nima odra in ni dograjena. To ni le ovira pri delu prosvetnega društva, temveč se ne more urediti tudi društvo »Partizan«, kajti prav v zimskem času, ko ima kmečka mladina več prostega časa, ni prostora za telovadbo. Prav tako v slabem vremenu učenci Osemletke nimajo telovadnice. Več milijonov, ki so potrebni za dograditev odra izven sedanjih prostorov, zadruga ne zmora, za zgraditev odra v dvorani pa ni gradbene dovoljenja. Vsi se sprašujemo, koliko let se bo to stanje še vlečlo. Ker oder ni urejen, so prebi-

valci prikrajšani tudi za vsa gostovanjanja.

Člani društva so razpravljali tudi o kinopredstavah, ki jih zadnje čase ni več. Tovariš Sabadin, tajnik zadruge, je pojasnil, da smo odvisni od Globusa v Kopru, kajti zadruga — edino gospodarsko podjetje na tem sektorju — ne zmora stroškov za kinoaparaturu. V diskusiji so se razčistila tudi razna vprašanja med člani društva, predvsem pa so govorili o bodočih nalogah.

V letošnji zimi bo dramska skupina naštudirala »Utopljenca«, uredili bomo čitalnico, organizirali več poljudnoznanstvenih predavanj ter pripravili primerne programe za razne proslave. Mavec

OBZORNIK, št. 9

Iz vsebine:

Matjaž Kmelc: Nesreča, Panait Istrant: Prijateljstvo ali trafika (roman v nadaljevanjih). Poezija — Tone Pavček, Miha Klinar, Ivo Minatti, Zdravko Slamnik in Saša Vegri.

Janez Dokler: Konec srednjega veka, renesansa v Italiji in Surovosti osvajanja; Angelos Baš: O srednjeveški noši na Slovenskem; Anton Fakin: Vraže, ki naravnim pojavom pripisujejo nadnaravno moč; Jože Korošec: Opij kot mednarodni problem.

Zanimivosti, Razgledi, Za dom in vrt, Razgovori.

V desetih letih 516 knjig - 3.150.000 izvodov

Slikanice, pravljice, pesmi, povesti, potopisi, poljudnoznanstvene in druge knjige. Samo kvantitativno: v desetih letih svojega delovanja je Založba Mladinska knjiga izdala 516 knjig v skupni nakladi 3.150.000 izvodov. To se pravi, da je povprečno vsak otrok dobil v roke 8 do 10 knjig in slikanic. Vlak, ki naj bi prepeljal vse te knjige, bi moral imeti 150 vagonov.

BOŽO ŠKERLJ: NEZNANA AMERIKA

Potopisi v knjigi so pri nas vedno zelo redki, čeprav veliko naših ljudi potuje po tujini. Znani slovenski antropolog prof. dr. Božo Škerlj je bil v Ameriki leto dni. Ta čas je porabil za študij ameriških primitivnih kultur, ameriških Indijancev, naših izseljencev in primerjave Amerike in Evrope. Potopis nam tudi odkriva Ameriko, kakršna je bila pred tremi leti, v času zadnjih volitev.

Škerljev potopis je pisan kot dnevnik, na koncu pa je opremljen s številnimi slikami, avtorjevimi posnetki in pasteli. Knjigo je opremil arh. Milan Mihelič.

ANDRÉ GIDE: POTOVANJE V KONGO

Štirideset let je francoski pisatelj André Gide ustvarjal odmaknjen od resničnega življenja, bil najbolj tipičen zastopnik čistega, zaprtega latinizma, za katerega so edino važna vprašanja gradnja stavka in verzija. In po štiridesetih letih takega enostranskega razmišljanja in književne izolacije in po šestdesetih letih asketskega življenja se je Gide napotil v Afriko, da uresniči svoj mladostni sen, da se naučije naravnih lepote, da vidi zeleni Kongo z otoki in slapovi v mesečini. S seboj napotovanje, je vzel Gide Basni francoskega pisatelja Lafontainea in Goethejevega Fausta in Sorodstvo po izbiri. Ta dela naj bi ga duhovno vezala s kulturnim svetom.

Toda ko se je francoski salonski pisatelj potopil v ekvatorialno Afriko, se ni uresničil samo del njegovih mladostnih sanj, ampak je naletel tudi na resničnost, kakršne ni pričakoval niti v najhujših sanjah. Ko je v nosilnici, zaščiten z mrežo proti moskitom, bral Lafontainea, je pristopil k njemu neznan črnc Samba N'Goto in mu pripovedoval, da so tu, v njegovi neposredni bližini, pred nekaj dnevi pobili šestinštirideset ljudi, da črnci ob Kongu umirajo od sončarice, da jih varajo pri kavčuku, da cele vasi izumirajo od lakote, spalne bolezni in pretepanja. In tako je Gide spoznal, da je razen Lafontainevih legend

tudi legenda o krvavi Afriki. In ker Afričani niso imeli komu govoriti ali pa so se bali, da bi njihove izpovedi imele za posledice še hujše represalije, je Gide zapisal: »Do danes sem govoril brez sleherne pozornosti, če me kdo poslušal ni; vedno sem pisal za tiste, ki prihajajo... Sedaj pa zavidam časnikarjem, kajti njihov glas neposredno odjekne tam, kjer mora.«

Leta 1927 je Gide izdal knjigo, ki je našla močan odmev v Franciji in v svetu. Preveva je globok humanizem, ki avtorju ni dal, da bi Afrike ne videl takšne, kakršna je. Razen krvave resničnosti pa je v knjigi tudi polno prelepih opisov narave, stika z domačini, njihovimi navadami in plesom. To so odlike, zaradi katerih bralci danes radi sežejo po tem delu.

DESANKA MAKSIMOVIČ: POMLADNA PESEM

Končno smo le dobili izbor pesmi znane srbske sodobne pesnice Desanke Maksimovič v lepem prevodu Ljuzeta Krakarja. Z izborom je prevajalec želel pokazati notranjo razvojno pot avtorice, ki jo je prehodila v mnogih letih svoje plodne ustvarjalnosti — od prvega ljubezenskega hrepenenja do Krvave bajke, pesmi, ki opeva pokol srbskih srednješolcev med NOB v Kragujevcu. Maksimovičeva pa opeva tudi kmete iz domačega kraja, njihove vsakdanje skrbi in socialna vprašanja. Tako iz pesmi ne odseva samo pesnica, ampak tudi čas, v katerem je živela in živi. In prav to je posebna odlika njenih nežnih in umetniško kvalitetnih pesmi.

FRANCE BEVK: PASTIRCI

Med najlepše slovenske mladinske povesti prištevamo prav gotovo tudi Bevkove Pastirce. Pisatelj nam pripoveduje o nerazdružnih tovariših, ki se najdejo povsod, skupaj hodijo na pašo in v šolo, dobri in hudobni so, toda nikoli pozneje več taki prijatelji kot takrat v mladosti. France Bevk je pri nas že tako znan in priljubljen, da pomenijo ponatisi njegovih del vedno vesel dogodek za stare in mlade bralce.

Hrvatini se prebujajo

V soboto, 10. decembra, je bil v Hrvatinih ustanovni občni zbor tamkajšnjega prosvetnega društva. Po priključitvi teh krajev k Jugoslaviji je tudi iz tega naselja odšlo precej prebivalstva v Italijo. Na njihovo mesto so se naselili drugi in ti so složno z domačini osnovali najprej pevski zbor, iz katerega se je po uspešnih nastopih začelo razvijati prosvetno društvo.

To novo kulturno-prosvetno telo je treba z največjim veseljem pozdraviti, saj v teh krajih ni bilo kulturnega udejstvovanja vse od 1. 1914 dalje, ko je zamrl pevski zbor pri Sv. Barbari. Za časa italijanske okupacije niso mogli uspevati pevski zbori in dramske skupine zato, ker so naraščaj navajali samo k plesu in h kartam. Ta ostalina se pazna še danes.

Prosvetno društvo v Hrvatinih bo kot svojo posebno sekcijo organiziralo tudi čitalnico. Za začetek bodo nabavili 50 knjig, od Zveze prosvetnih društev pa bodo dobili še za nadaljnjih 250 knjig. V tem tednu so pripeljali iz Kopra tudi že harmonij za vaje pevskega zbora.

Na ustanovnem občnem zboru prosvetnega društva so bili prisotni predsednik okrajnega odbora Ljudske prosvete koprškega okraja Vilhar Srečko in prosvetni predstavnik mestnega ljudskega odbora Koper Albin Ogrin. V pozdravnem nagovoru je tov. Vilhar med drugim očitno delo nekdanjih prosvetnih aktivov in obljubil društvu vsa

pomoč. Vendar pa bo ta pomoč — je dejal — večja, čim aktivneje bo prosvetno društvo delovalo. Za razmeroma široko zasnovano delovanje društva je potrebno, da adaptirajo za to primerne prostore. Pevska soba in čitalnica bosta morali zaenkrat ostati skupaj. Jasno, da se morajo vaščani zadovoljiti s temi skromnimi, le za silo pripravljenimi prostori. Počasi pa se bo dalo napraviti vedno več.

V prosvetno društvo se je dosedaj vpisalo 42 članov. V upravni odbor so izvolili tovariše, ki so že s svojim dosedanjim delom pokazali, da jim zaupano vodstvo ne bo v breme. V upravni odbor so bili izvoljeni: Logar Stanko, upravitelj osnovne šole iz Božičev; Volmut Jože, uslužbenec v tovarni Tomos v Kopru; Douč Stojan, zaposlen pri Tomos; Eržen Zofka, Hrvat in Gvido, Sest Ludvik in Goglot Vlasta, učiteljica iz Kolombana. V odboru so zastopani intelektualci, kmetje in delavci. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Mavrič Karla, Hrvat in Amerliano in Prosen Mirko.

Z ustanovnega občnega zbora prosvetnega društva »Božidar Kolarič« v Hrvatinih je bila poslana tudi pozdravna brzojavka maršalu Titu. V brzojavki je rečeno, da bodo prebivalci iz Hrvatinov prav tako, kot so se za časa NOB borili s puško v roki, tudi sedaj pokazali, kako znajo vzgajati ljudi v ljubezni do svoje zemlje in domače besede.

Gašperlin Zdravko

K
I
T
A
J
S
K
I

UMETNIKI TUDI V LJUBLJANI

Težko je v nekaj vrsticah vsaj približno posredovati čudovito bogastvo, organsko harmoničnost in ritmično ubranost umetnikov kitajskega gledališča. V vseh večjih mestih Jugoslavije so nam zastopniki najstarejšega gledališča na svetu predstavili delček bogastva kitajske kulturne zakladnice. Brez vsake inscenacije ali drugih tehničnih efektov se je vrstil pred nami prizor za prizorom, vsak zase presenečenje in doživetje. In čeprav v nabito polni dvorani ni mogoče nihče razumel niti besedice kitajski, je spričo žive in neposredne igre vsakdo brez težav sledil dogajanju na odru.

Program je skušal dati prerez tako klasičnega gledališča, kakor tudi sodobne kitajske gled. umetnosti. Nemogoče je dati skupno karakteristiko posameznih prizorov, če se nečemo zadovoljiti z nekaj splošnimi superlativi. Osem različnih točk: »Tri srečanja«, zlasti pa »Slovo od ljubice« (prva slika) in »Jesenska reka«, odlična pantomina, zmerna akrobatika in predvsem intimna lirika; »Ples lotosov« in »Ples z rdečimi trakovi«, folklorna plesa, ki simbolizirata mladost in življensko radost; »Neredi v nebeškem cesarstvu« (druga slika), stara mitološka zgodba, in umetniška akrobacija »Trdnjava Jentašan«; od igralca zahtevata spretnost, ki je ne bi zmozel noben evropski akrobat, človek pozabi, da gleda žive ljudi, za katere veljajo zakoni tečnosti.

Večer nam je na čudovito, nepozaben način predstavil človeka Daljnega Vzhoda v njegovem čustvovanju, dožemanju sveta in umetniški moči izražanja.

Na obisku pri gluhtonemih v Portorožu Njihov pozdrav je „PA“

PA, mladi prijatelji iz gluhtonemnice v Portorožu! Pa! To je vaš prvi pozdrav, pa bodi še moj; ko vas ob desetletnici vašega drugega doma pozdravljamo!

Srečali smo se že večkrat, toda spoznali se še nismo. Najlepša prilika pa se mi je ponudila prav sedaj, ko so bili vsi v nekakem nemirnem pričakovanju in vrvežu, kajti tak praznik pač ni kar tako. Toliko skrbi se je lovilo po skulpturalnih glavah v domu, ki je vse prej ko gluhi in nem, kajti gojenci doma se tudi zkažejo, ko se hočejo pokazati. Med vsem pa je imel največ skrbi mali Srečko, ki sem ga bil ujel tamkaj v garderobi, ko je nekaj tako živahno pripovedoval svojemu prijatelju. Rad bi priložil tej govorici, toda iz vsega tistega živahnega priknavanja in gibanja rok in prstov sem razbral le toliko, da Srečko nekaj išče. Majhen je še in le malo časa je v domu, vendar mi je bilo v razločno

ji učiteljici. Nerodno mu je bilo, vendar se je ojunatil in poprosil. »Prosim, tovarišica, dajte mi 20 dinarjev.«
»Čemu ti pa bodo?« sem bil naprej radoveden.
»Kupil si bom nekaj.«
»Kaj pač?«
»Bombone.« je odvrnil, ko da bi se nenadoma zadel samemu sebi majčken otročiček, ki prosil za sladolec.
»Na, dečko, pa si kupi bombone.«
»Hvala!« je dejal in že ga ni bilo več.
Medtem je prišla deklica in izkoristil sem priliko pa jo povprašal, kdo je tisto na onle veliki fotografiji.
»A, to pa je naša Zlata Koren.«
»Tako? Kdo pa je to?«
»Naša tovarišica, po kateri ima naš pionirski odred ime. Fašisti so jo zaprli v taborišče in mučili in ona je umrla.«
In tako sem dobil še eno potrdilo nedolžne žrtve, ki ji kljub temu, da je bila gluhonema, krvniki naših

hrbtov. »Ali nimamo lepo urejene spalnice?«
»Lepo, res lepo; skorajda za spoznanje lepše, kot fantje.«
»Ja, ko pa znajo to dekleta lepše napraviti.« je bil majčkeno užaljen odgovor. Pa so kmalu pozabili na drobni prepriček, kajti popeljali so me še v učilnico. Takole v polkrogu so tamkaj nameščene klopi, po stenah in še na tabli pa polno slik in risank, Majhni so ti razred, kajti delo z gluhih je težavno in v preštevinih razredih bi bilo delo prizadevnih učiteljev oteženo, če že ne docela onemogočeno.
»To je moj razred. Glejte, tukaj pa sedim.« In že je sedel na svojem prostoru in bistro opazoval, kako se bodo zganile moje ustnice, da bi mi mogel takoj odgovoriti. Pa mi tudi je, kajti povprašal sem ga, kaj vse zna. Seveda, tretji razred že obiskuje in je lahko bil za zgled marsikateremu učencu osnovne šole, ki mu narava ni odvzela sluha.

Krožek »Postaja mladih tehnikov«

povedal, kaj je tako nemiren, kaj se mu tako mudi in čemu se preoblači: mama pride. Morda tudi oče, kdo ve. Vsak trenutek mora biti tukaj, Srečko pa še ni pripraviljen. Bil je pri vaji za večerno prireditev in danes mu ni kosilo nič kaj dišalo. Seveda, ko pa pride njegova mama.

In mama je prišla. Nisem je videl, vendar vem, kako je bila vesela svojega fanta, ki zna razbrati njena vprašanja z ustnic in ki ji zna tudi povedati vse o sebi in ji more zaupati vse svoje drobne skrbi, ki jih pri desetletnem fantičku ne zmanjka tako kmalu. Kako je že rekla njihova učiteljica, ko mi je razkazovala razstavo vse njihove dejavnosti in me seznanjala z vsemi mogočimi in sodobnimi pripomočki, ki ne nudijo gluhih le dar govora, temveč tudi zaupanje in samozavest, čut enakovrednosti, zadovoljstvo sposobnosti dojemanja in dajanja svojih misli z živo govornico?

»Naši otroci ne slišijo, pač pa dvojno vidijo.«

In to je dobro, da je narava tako pravična, saj vselej nudi nekaj novega tam, kjer sicer prikažajo. In ravno ta prednost, da se gluhih zaresi vidno dojemanje, pride tako prav pri njihovem učenju, saj so gluhi navezani na opazovanje, kako se oblikujejo ustnice, da bo prišel iz njih lep in čist glas. Njihov izgovor je sicer nekoliko trši, rekli bi okoren, zato pa nič manj najlepši. To mi je dokazala govorica tistega učenca, ki sem nanj naletel na razstavnem prostoru.

Učiteljica mi je pravkar tolmačila pedagoški postopek pri začetnikih, ko je vstopil in pozdravil. Tokrat ne s »PA!«, temveč s prisrčnim zdravilo, ki me je tako spominjal na trdo koroško narečje in njihov r.

»Zdravo, mali, kaj pa želiš?«, sem ga opogumil, kajti nekoliko je bil v zadregi, ko me je ugledal ob svo-

»Tovariš, pridete jutri k r...?«
»Zakaj pa ne, če bom utegnil. Kaj pa bo takega?«
»Tekmovanje imamo. Streljali bomo. Jaz tudi tekmujem.«
»Res? Kakšno puško pa imaš? Takošno, kot so jo imeli partizani?«
»Malo manjša je in pravih nabojev nima. To je zračna puška, značne puške pa nimajo takih nabojev kot tiste prave.«
»A, tako, vidiš, ti boš me še kaj naučil.« sem dejal bolj natihoma, da ne bi vsi slišali o moji nevednosti. »Pa znaš streljati?« sem še povprašal.
»Jaz? Saj vendar tekmujem!«
»Lepo. Toda glej, da boš vse nesel in si pristreljal prvo mesto na tekmovanju.«
»Prvo že ne bom dobil jaz; Peter zna bolje streljati.«
»Kje pa je, ta vaš Peter?«
»Na dvorišču. Svoj novi model preskuša. Greste pogledata?«

Pa smo šli in dobili Petra, ki pa tokrat ni več poskušal leteti po zraku z mislimi v svojem modelu, pač pa je pridno vihtel sekirino in si krajšal čas s sekanjem polen.

»Moram kuharicam in ekonomu malo pomagati.«

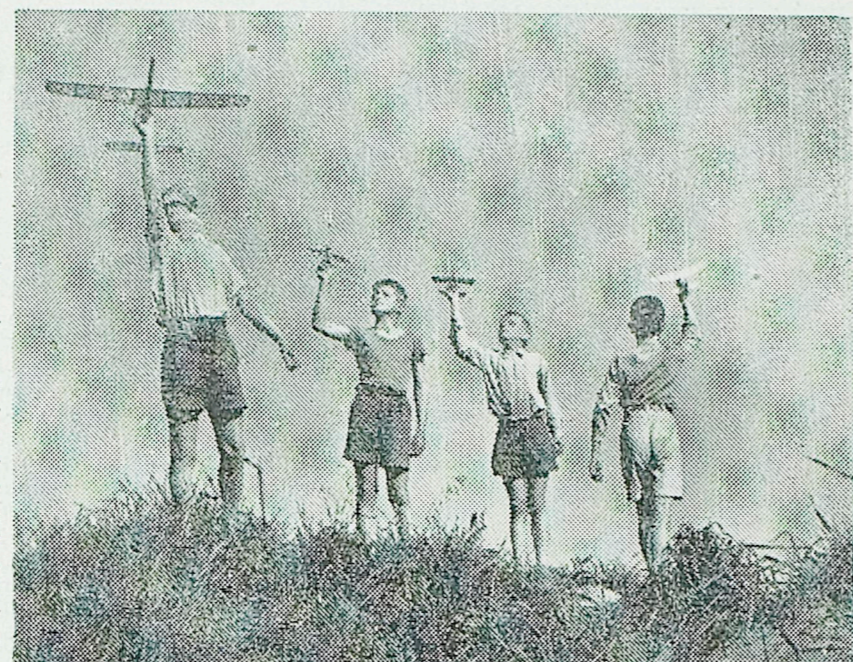
Tega pa mi Peter ni zaupal, da tamkaj iz kuhinje tako prijetno diši po svežih štrukljih in morda bi še sam prijel za toporišče, ko bi ne bil nahoden, kajti jaz nisem nič zavohal.

»Tako, zdaj sem pa že vse preteklin in moram oditi. In na svidi- nje še kda!« Pa!«
»Pa, pa!«

In v mojem srcu je še dolgo odmeval njihov pozdrav, ko sem s'opal tistega sončnega popoldneva po hribčku navzdol. Morje se je narhalo kodralo pred menoj, vse ožarjeno od sonca. Tamkaj za menoj je ostajala šola, je ostajal dom in mladi prijatelji, ki jim je narava ob skrbnem vodstvu učiteljev-rokovnjakov, povrnila doberšen del tega, za kar jih je prikrajšala. LOM

Pionirski odred »Zlata Koren«

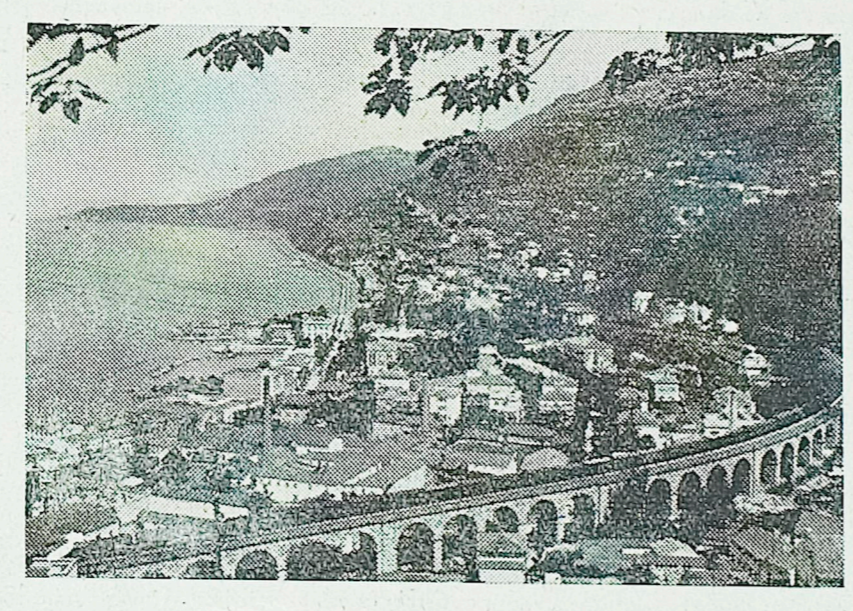
Mladi modelarji so zelo aktivni

TRŽAŠKO PISMO

Iz dežele protislavij

Na našo zemljo so vdrl Rimljani, polastili so se je visoki cerkveni poglavarji, oglejski patriarhi in se tod z mečem borili s posvetnim plemstvom »za to posvetno« — za zemljo, velike skomine in za preth naših krajev. Benetjani. Da se razen svoje trgovine in našega lesa, zlasti hrastovih debel izkoriščali, tudi naše sužnje, ki so jih dobili od tod, povleče sam del Beneč, ki nosi značilni naziv »Riva degli schiavoni«.

Duce je neumorno razvijal to staro benečansko misel in vse kaže, da je mnogo glav z musolinijanstvom še danes tako okuženih, da se ne morejo pomiriti s pametjo, in še vedno sanjajo o velični dugejeve domovine, ki da je po božji in posvetni milosti določena rezka tjo usodo drugim — oni b barbarskim — narodom, kamor se vedno prizadete tudi nas. E, ti si- nas, kako si jo razlagajo italijanski delovni ljudje. K sreči so jih dogodilo dobro izšolani in zajo ločiti sejalce socialne bede in narodne nestrpnosti od svojih lastnih teženj.

Baroklje v Trstu

romašno samoljubje in samopoveljevanje, kako si slepo za vse zgodovinske resnice in za vsa otipljivo stvarnost, ki tako neumljivo in dosledno melje sveto preteklost in si kuje nove družbene zakone!

Pravijo, da si razvoj ljudi svojo pot v krivuljah skozi protislavije. Ta pri nas kar mrgoli, pravimo, da rojijo kot čebele. N. nr. zgovorila in obljube z najvišjim mest sestavljajo spravljive, miroljubne, človečanske akorde, dejstva, ki jih tukajšnje skrajno nacionalistično prežete glave uveljavljajo v praksi, pa so vse nekaj drugega. Iz njih odseva tista domovinska ljubezen, ki jo srečamo povsod, kjer gre samo za zlato, moč in slavo, kratko rečeno: kjer gre za dobro kupčijo — tej prekanjeni vabi na berasko pulico in pravijo, da je prigljuje svoje lastne zemlje večje jamstvo kot pa kup beneških zlatnikov. Razum, izkušnje in razsodben pogled najprej pravijo, da imajo prav. Kar tri ceste vodijo iz Trsta proti Italiji: Miramarska, čez Prosek in nova avto-

PARTIZANSKE BOLNICE

(Nadaljevanje)

Brigadni sanitetni referenti XXX. divizije: III. SNOB Ivana Gradnika; dr. Vladislav Klein in dr. Bojan Tavčar. VII. SNOB Franceta Prešerna; mgr. Anton Plivšek, dr. Mihael Zemva, Mile Kocmur, dr. Pavel Jamske in dr. Ivan Hribernik. XVI. SNOB J. P. Voljka; med. Franko Kesic-Cene, dr. Jože Bežek, abs. med. Josip Ferjančič in abs. med. Marjan Korsic.

Sanitetni referenti divizije »Gari- baldi - Natisone« je bil dr. Antonio Ciccarelli, njegov pomočnik pa Vinco Mozetič. Sanitetni referent 156. brigade je bil Angelo Benedetto, pomočnica pa Meri Lah, kasneje je bil sanitetni referent Adam Medvešek. Sanitetni referent 157. brigade je bil Giuseppe Degalli, sanitetni referent 158. brigade pa dr. Saverio Perrini — dr. Libertas, pomočnik pa Malvina Zivic.

V II. VDV brigadi je službo sanitetnega referenta opravljal Vlado Gregorič, kasneje pa medicine Miklavž Kozak. V artiljerijski brigadi IX. korpusa je od avgusta 1944 do decembra opravljal službo sanitetnega referenta medicine Edo Lavtizar, od decembra dalje pa Edvard Jerar.

V Gorenjskem odredju je bil sanitetni referent dr. Edvard Pohar, v Jeseniško - bohinjskem odredju dr. Ivan Hribernik in dr. Bergl, v Skofljskem odredju medicine Leopold Hladnik. V Briško-beneškem odredju je službo sanitetnega referenta opravljal abs. med. Marjan Zdravilje, v štabu za zapadno Primorsko pa dr. Pavel Filipov. V Južnoprimorskem odredju je bil sanitetni referent Karlo Ule, v Idrijsko-tolminskem odredju Rudi Tomšič in kasneje Anton Lister-Boris; v Dolomitskem odredju medicine Vidjoč Omladič, v Zapadno-koroškem odredju pa Jože Kenda.

Premična zobozdravniška ekipa pri IX. korpusu, katere šef je bil Jerič, se je v februarju 1944 razdelila v tri ekipe: prva je delovala še naprej pri sanitetnem odredju korpusa, druga je odšla k štabu XXXI. divizije.

Premična kirurška ekipa IX. korpusa je bila organizirana v septembru 1944. Šef ekipe je bil dr. Franc Derganc, asistent pa dr. Edmund Kadlih. Namen kirurške ekipe je bil nuditi ranjenecem takojšnje pomoči blizu ranjenecem v prvi liniji. Od septembra 1944 do maja 1945 je bila kirurška ekipa v desetih večjih akcijah na osemnajstih krajih. V akciji na Hotedričico 22. septembra 1944 je bila kirurška ekipa v Trebach pri Crnem vrhu in je nudila pomoč petim ranjenecem in izvršila eno operacijo. V akciji na Poljane 22. novembra 1944 je bila kirurška ekipa v Zetini pod Blejšem. Nudila je pomoč 15 ranjenecem in izvršila tri večje operacije. V akciji na Gorenjo vas 22. in 23. decembra 1944 je bila KE v Fužinah.

Se nekaj bi radi povedali, kar vzbuja ogorčenje in ostre kritike. Gre za vprašanje dosledne zapostavljanja našega kmeta. Nestransko se je namreč naglašalo, da je skrajni čas, da dobi tudi ta proizvajalec v Zbornici za trgovino in industrijo in kmetijstvo svojega zastopnika. Joki! Pri nenadnem imenovanju izvršnega odbora je gospod vladni komisar — seveda v veliko zadoščenje italijanskih nacionalistov! — to zadevo kar prezl. Bolje rečeno: ni je prezrl, ampak je imenoval za zadrževalca (teh je 95%) nam vsem dobro znanega dr. Trajnerja. In vladni komisari pravi, da je ta gospod kmetijski »strokovnjak«. Tudi če je, je postavljen proti volji ogromne večine tistih, ki naj bi jih v tem organu zastopal.

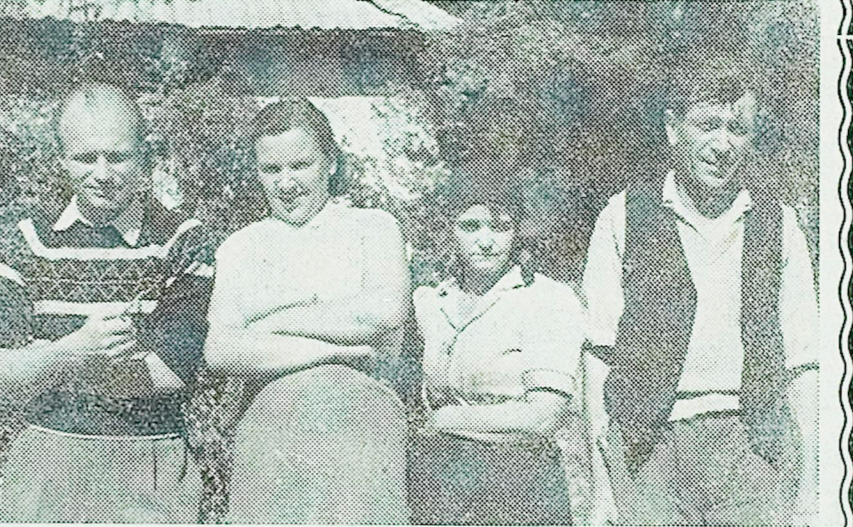
Sicer pa je tudi to protislavje v tesni zvezi z izpodmikanjem gospodarskih tlak našemu človeku. Ta primer, odrekanja kmetijsko-strokovne izobrazbe naši mladini, preziranje njihove potrebe po slovenskih kmetijskih strokovnjakih itd. — vse to so pota k istemu cilju: iznebiti se nas.

A mi imamo trdo kožo in ko se vadlja zanjo, znamo trmasto vztrajati. N. P.

SPOMENIKI JUNAŠTVA ZDRAVNIKOV IN BOLNIČARJEV

SANITETNA SLUŽBA V ZALEDJU

Prav sanitetni odsek za zaledje ima zasluge, da je bila Primorska med narounoosvobodilno borbo obvarovana pred večjimi nalezljivimi boleznimi. Sanitetna služba se je borila proti epidemičnim obolenjem, izvajala je zaščitno cepljenje, predvsem pa močno zdravstveno propagando z navajanjem k samopomoči.

Del osebja postojanke »Svoboda«. Od leve proti desni: Ciril Mask, bolničarka Lojzka Kragelj, gospodinja javke Terezina, graditelj postojanke Roman Kragelj

Še pri frakturah črepije je ekipa dosegla s kirurškim posegom precejšen uspeh.

BOLNIČARSKA SOLA IX. KORPUSA

Bolničarska sola (po zapiskih dr. Aleksandra Gala-Petra) je bila ustanovljena v začetku februarja leta 1944. Dvanajst tečajev je vodil dr. Aleksander Gala-Peter, dva dr. Valenti, eden pa je bil zaključen v prvem mesecu ustanovitve šole. Drugi tečaj je bil na Malih Vršah pri Šavetu, nekaj tečajev je bilo na samotni kmetiji med Jagarščami in Kriticami na Cerkljanskem. Od tam se je šola preselila v Jagaršče, nato v Kanomlje in od tam v Gorenjo Tribušo, kjer je bila pri kmetu »na Osojšesah« in pri »Tičariju«. Pri poslednjem je bila sola tudi v zimi 1944-1945. Julija in avgusta leta 1944 je bila sola na Erzelju in na Planini v Vipavski dolini. Zaradi nemirne situacije pa tu ni bilo tečajev. Februarja 1945 se je šola preselila v Cerkljo, kjer sta bila zadnja dva tečaja med 11. februarjem in 20. marcem, ko je šola prenehala delovati.

Na tečaje so pošiljale bolničarjeve brigade, Odredi in Komande mest, ki so takrat obstojale na terenu IX. korpusa. Še iz Trsta je prišla na tečaj Albina Hass. Uspeh tečajev, ki so trajali po 14 dni vsak, je bil sledeč: z odličnim in prav dobrim uspehom je tečaj končalo 112 tečajnikov in tečajnic, z dobrim uspehom 79, nedovoljno znanje je pokazalo 17 tečajnikov, pet pa jih tečaja ni dokončalo. Vsak tečajnik je prejel tiskano spričevalo.

V času svojega obstoja je bolničarska sola doživela več hajk, vendar se je vedno pravočasno umaknila. Direktno napadena ni bila nikoli. Osebe šole: upravnik dr. Aleksander Gala-Peter, politkomisar Jozelj iz Ljubljane, kasneje nekaj časa pomočnik politkomisarija Stojan Gala, intendant Franjo Lojz iz Črnič, kuharica Anica Rupnik, kurir Telman Muralijev-Kozak, ostalo osebje Rudi Simšič in Franc Bratina.

Antiskibična postaja Vojne oblasti IX. Korpusa je bila v Cerklju. Upravnik je bil Janko Semola, politkomisar pa Jernej Verdinele-Juro. Veterinarsko sekcijo je vodil dr. Edvard Kržišnik.

(Konec prihodnje)

ZUNI

izredno prijazni in čisti Indijanci

(Odlomek iz dnevnika prof. dr. Boža Škerlj, ko je preživel v Ameriki leto dni kot štipendist Rockefellerjeve ustanove. Čas je porabil za študij ameriških primitivnih kultur. Dnevnik je izdala Založba Mladinska knjiga pod naslovom »NEZNANA AMERIKA«)

V Gallupu sva imela — razen sestanka z dr. Vogtom — samo en naslov: dr. Kern iz Clevelanda nama je dal pismo za Mr. Johna Thacherja, svojega sorodnika. Kmalu sva ga našla; stari je omenil, da je tu nekaj Slovencev, in imenoval Mr. Johna Novaka, ki da je bil prav letos na obisku v Jugoslaviji. To naju je kajpak zanimalo in prosila sva za naslov. — O, da naju bo on peljal k njemu. V Novakovi trgovini, velikem lesnem podjetju z vsem, kar spada h gradnji lesenih stavb, sta nas sprejeli Novaki iz Knežaka na Krasu. O, ta pa je zaveden Slovenec! Bolj tih je, pa zelo prijazen. V stari domovini sta bila z ženo letos prvič odkar sta tu; on že 47 let, ona 44! Tudi John je začel tu v rudniku kakor skoraj vsi Slovenci, pa se je z lastnimi, trdim delom in zenino pomočjo povzpelo do samostojnega podjetnika. Vsi ga kličejo John, še otroci v okolici.

Pogovarjali smo se in glej, Mr. Thatcher, ki nama je prejel zavrženje, da zna samo še angleški, je poskušal slovenski! Pri večerji je postal zgodovine; bratranec da je Tavčarjev in Ljubljani, pisatelj Ivan Tavčar mu je bil stric. O sebi ni dosti povedal, samo da je bil večkrat v Evropi — pred vojno. Po večerji naju je odpeljal spet k Novakovim, ki nam stanujejo daleč od njega (v Gallupu sploh nič daleč) in prišel tako z nama prvič v Gallupu v slovensko hišo. Se več, začel se je slovensko pogovarjati, in to, kar dobro!

Novakova žena je iz Savinjske doline, blizu Gomil-skega, zelo zavedna Slovenka. Povedala je n. pr., ko smo kritično govorili o raznih zahtevah in prošnjah sorodnikov iz domovine — »Well, jaz vedno pravim, Jugoslavija je pomagala, da smo ohranili svojo svobodo in da nismo trpeli med vojno, naša dolžnost je, da zdaj pomagamo.« Oče Novak je zavrtel majhen film s slikami iz Slovenije in Jugoslavije ter (kar me je bolj zanimalo) posnetke indijanskih skupin z letosnjega avgustovskega »Indian Ceremoniala«. Bil je zelo prijeten večer in končno naju je gospa Novakova povabila, naj bi stanovala pri njih, ko se vrveva iz Fence Lake, kamor bi morala naslednji dan z dr. Vogtom. Mr. Thatcher pa je rekel, naj v pone-deljek zajtrk pokličeva, da naju popelje v Keams Canyon, kjer je upravno središče rezervacije Hopjev — torej bom vendar lahko obiskal Hopje na njihovem ozemlju!

V soboto zajtrk naju je dr. Vogt še pred določeno uro prišel iskati v hotel. Mlad fant v delovni obleki s širokim kloubkom, dobrih zmekčanin. In tako sva spoznala pri zajtrku enega najboljših prijateljev tu v Ameriki. Prišel je tudi oče Novak; zmenili smo se, da bo zelo najino kovačev stolpa na majhen poltovorni avto in se odpeljala v Vogtom v Zuni! Izpolnitev ene mojih davnih želja se mi je bližala s hitrostjo kakšnih 70 milj na uro. Vreme ni bilo najboljšo. Proti polnoči smo po slabi cesti, ki ni bila boljša od naših povprečnih, prisrpli v puščavo Zuni, kjer živi kakšnih 300 Zunov. Bili smo povabljeni na kosilo pri Indijancih, pri izredno prijaznih in čistih ljudeh.

Tudi Zuni so poljedelci, ki živijo na svoji zemlji že mnoga stoletja ob svojih obredih in svoji kulturi ter sprejemajo od njihove kulture to, kar se jim zdi koristno in kar ne kvari njihove samote. Bili smo v hiši Oskarja Gasperja ali bolje njegove žene Josevite, očito dobre matere in dobre kuharice. Oskar je majhen človek in govori kar dobro angleški, medtem ko mati Josevita ne zna. Med seboj so člani družine govorili dosledno le svojo prijetno zveneč jezik zuni. V hiši je pravkar tudi zet, čistokrvni Zuni, ekonom, ki je končal univerzo v Albuquerqueu; zelo razgledan in zelo čeden mlad mož. Dasi mu je še 27 let, je že četrtil poročen. Ne čudimo se: poroka je lahka stvar; mož se preseli v hišo izvoljenice matere, če ga tam trpijo, če pridno dela in če se z izvoljenko ujemata, ostane. Razporoke so prav tako lahke in neformalne. Žena, dekle in njeni otroci imajo vedno zavetje v hiši svoje matere, kajti tu je še živ matriarhat. Vprašanja nezakonskih otrok ni. Če mož lašči ali ženi ne ustreza, če je len ali če piše, ga kratko malo spodijo od hiše in hči se bo kmalu spet poročila. Žena mladega zeta matere Josevite je bila pravkar na porodu; rodila je deklico in vsi so bili srečni. Kako bi jo klical? Pri kosilu smo o tem govorili in dr. Vogt je predlagal, naj jo kličejo po njegovi ženi, Naean. Prav — po kratki debati so vsi soglašali, da je to dobro in lepo ime in punčka je tako v svoji odsotnosti in odsotnosti matere dobila ime.

V hiši je zelo čisto, je oče Gasper je pepel svoje cigarete otrsela in lineolske pla in končno tudi pohodil ogorek kar v dnevni sobi (ta to se dogaja tudi drugje). Miza je bila goprjena čisto po ameriški in tudi hrana je bila nekako ameriška, le bolj ostro. Sol se podaja v odprti posodi in jo jemlješ kar s prsti. Beli kruh je bil pečen popolnoma pa naše in najboljši, kar smo ga jedli v Ameriki, le slan ni bil; tudi kruh si namreč soli vsakdo sam po svojem okusu. Svoječas so delali koruzen kruh v obliki majhnih ploščatih hlebec. Pekli so ga in ga še vedno pečejo v krušnih pečeh, ki se vidijo kakor čebeljnaki (panji) iz gline (adobe); navadno jih je 2 do 5 pri vsaki hiši.

Druga hči, Amy, katere moža so pred kratkim spodili iz hiše, ker ni delal, je prav dobro srebrarka in nam je tudi pokazala svoje izdelke iz srebra z vložnim tirki-zom ter naprave za delo, ki so danes že modernizirane z elektriko. Pred nekaj leti jo tu namreč napajali elektriko — in tako imajo danes Zuni tudi električne gospodinjske stroje in radio. Razen tega so sprejeli tudi traktorje in razne nasvete glede uspešnejše živonore. Vendar n. pr. niso dovolili avtobusne proge in letališča na svojem ozemlju, ker bi to nevarno povečalo stik s tujo kulturo; tega ne želijo. Pač pa so dovolili postaviti na vrh bližnje »svete« mese* svetilnik za letala.

* posebna oblika hriba, katerega vrh je raven kot miza. (Nadaljevanje na 11. strani)

VZGOJNI PROBLEMI:

Poznate desetletne pesimiste?

»Boš videla, mama, da bo v nedeljo deževalo in ne bomo mogli na izlet.« — Ali je vaš desetletni otrok res zmožen takega razmišljanja? Če je, potem ga malce zaskrbnjeno opazujte. Mogoče je to posledica tega, ker mu je nedavno izlet popolnoma pokvaril dež, morda pa je otrok v resnici pesimist.

Vprašanje »Ali poznate desetletne pesimiste?« zveni sicer nekoliko nenavadno. Toda žal je res, da včasih slišimo otroke takole govoriti: »Snov bom že ponovil, pa bom kljub temu med zadnjimi.« — »Prepričan sem, da sem ga pri zadnji šolski nalogi pošteno polomil.« — »Če bom šel z drugimi k prijatelju, me bodo gotovo zopet odpravili.« — Naravna posledica tega trdovratnega prepričanja je seveda ta, da so taki otroci zares v šoli zadnji, v družbi pa osamljeni.

Če starši take otroke še podpirajo v njihovem pesimizmu, potem se v otrocih počasi razvijajo občutki manjvrednosti, ki jih je vedno težje izkoreniniti. Take otroke bomo slišali tožiti: »Vse mi spodleti, za nič nisem, nihče me ne mara,« in podobno. Taki otroci so celo v nevarnosti, da se jih polasti misel, da jih vedno kdo preganja in ovira pri vsakem njihovem hotenju. Za otoka vsekakor ni normalno, da že v naprej predvideva smolo, oziroma nesrečo. Popolnoma zdrav in pravilno vzgojen otrok mora biti brezskrben in se veseliti življenja. Otrok, ki se življenja boji in sluti povsod nesrečo, se počasi spreminja v nergača.

Kje je izvor pesimizma?

V slabih izkušnjah. V svojem življenju, čeprav kratkem, je lahko preстал otrok marsikatero bridkost, ki se zdi staršem malenkostna. Toda le spomnimo se svoje lastne mladosti: pričakovani prijatelj nas ni obiskal, starejši brat ali sestra nam je podrla stavbo iz kock ali kart, oče je pozabil prinesiti obljubljene igrače, zboleli smo tik pred odhodom na počitnice itd. Pri otroku, ki že samostojno misli, lahko taka navidezna malenkost zbudi misel, da je svet slab in da se pričakovana sreča ali želja ne bo nikoli uresničila.

V značaju. Poznamo srečne ljudi, ki se jih žalost ne prime. V dveh minutah vse pozabijo in preidejo k drugi stvari. Za otroke, ki so povsem sproščeni, ni nevarnosti, da bi postali pesimisti. Ogroženi so le tisti otroci, ki stvari nikakor ne morejo pozabiti, primerjajo in tuhtajo v nedogled, pa tudi taki, ki so precej občutljivi in nekoliko »divji« in na katere vplivajo dogodki premočno. Naj bo pesimist otrok ali odrasel, vsekakor je to znamenje, da je preveč občutljiv. Če je otrok utrujen ali slaboten, se teže bori proti vplivom pesimizma. Če je otrokova slabost prehodna in je samo posledica bolezni, bo bolje, ko se mu povrne življenjska sila. Toda slabost je

lahko tudi trajna, otrok podeduje šibko življenjsko silo prav tako kot podeduje svetle lase. Tak otrok je naravno nagnjen k temu, da se boji zunanjega sveta in lastnih neuspehov.

V vedenju staršev. Ta vzrok je morda najvažnejši. Celotno ponovne slabe izkušnje ne zadostujejo, da spremene otroka v pesimista, če ne bi teh slabih izkušenj podpirali tudi starši, predvsem »dobri« starši.

Oče, ki je sicer dobronarčen in ima tudi dobre namene, želi, da bi bil njegov sin vedno prvi v šoli. Kakšna je posledica? Po hiši se ves ljubi dan razlega: »Tepček, v tvojih letih sem bil vedno prvi. Če bo šlo tako naprej, ne boš za nobeno rabo.« In podobno. Njegov sin na to že dalj časa reagira z lenobo. Nima več zaupanja v lastne sposobnosti in v možnost uspeha. Čuti se osamljenega, morda se celo zaveda, da se mu godi krivica. In zato se mu zdi v življenju vse tako črno, brezupno.

Mati, ki je sama črnogleda narave, misli, da je njena dolžnost opozoriti hčerko na vso grdobjo in žalost v življenju. Hči mora poslušati dan za dnem: »Boš videla, življenje ni roman... Srečni smo lahko, da nam ne gre še slabše... Ljudje so zlobni... Moški so egoisti... Srečnih zakonov sploh ni...« Posledica je, da stopi hčerka v življenje vsa zmedena in preplašena.

Kako naj popravimo pesimizem?

Pesimizem pri otroku je vsekakor vzrok za vznemirjenje, je bolezen, ki jo moramo resno in skrbno zdraviti. Kako naj to storimo?

Nadzorujemo lastno vedenje. Če bo našel otrok v nas zanesljivega prijatelja in ne prestrogega sodnika, bo manj verjetno obtoževal ves

Temno krilo, športna bluza in usnjen pas, vedno moderno in prijetno oblačilo

svet, da ga zasleduje in hoče uničiti. Če bomo poudarjali njegove uspehe in ne samo neuspehov, ne bo več govoril, da je zanič in da se mu sploh ne izplača kaj ukreniti. Če ne bomo vedno ponavljali, da je življenje nekaj žalostnega, bo to redkokdaj sam občutil.

Prpravimo otroka k dejavnosti in mu dopovejmo, da se mu bo v devetih izmed desetih primerov posrečilo odstraniti zapreke in doseči zaželjeni uspeh. Če bomo vodili otroka neopazno po tej poti, bodo prvi uspehi pregnali njegov pesimizem in okrepili njegove sile.

Povečajmo otrokove sile. Peljimo otroka k dobremu zdravniku, ki bo preiskal delovanje njegovih notranjih žlez. Na vsak način nam bo pomagal poiskati pravilen način življenja za našega otroka. Otrok potrebuje predvsem dovolj rednega počitka. Počitnice naj preživi na svežem zraku, po možnosti v višini 800 do 1000 metrov. Koristilo mu bo tudi umerjeno športno udejstvovanje. Njegova prehrana naj bo skrbno izbrana in tečna, nikdar preveč začinjena. Uživa naj testenine, riž, zelenjavo — bogato mineralnih soli, jajca, belo meso, kompote, marmelado.

Če nam bo uspelo vzgojiti otroka v optimista, četudi za ceno velikega potrpljenja, nam bo s svojjo vedrostjo bogato poplačal ves trud.

(Po članku Francozinje Rose Vincent »Rendez leur la gaieté de leur âge« — »Dajte jim veselje njihove mladosti«.)

RAZPOKANE USTNICE

Razpokane ustnice navadno radi ovlažimo s konico jezika, kar še pospečuje pokanje kože. Zvečer namažite ustne z zelo mehko in mastno šminko ali z vazelinom. Zjutraj isto ponovite.

KURJA POLT

Kurja polt se pojavi navadno na rokah in nogah in je zelo neestetska. Drugod izdelujejo posebno sredstvo za odpravo kurje polti. Lahko pa jo odpravimo tudi tako, da kožo masiramo z oljem sladkih mandljev, nato pa umijemo s toplo vodo in milom.

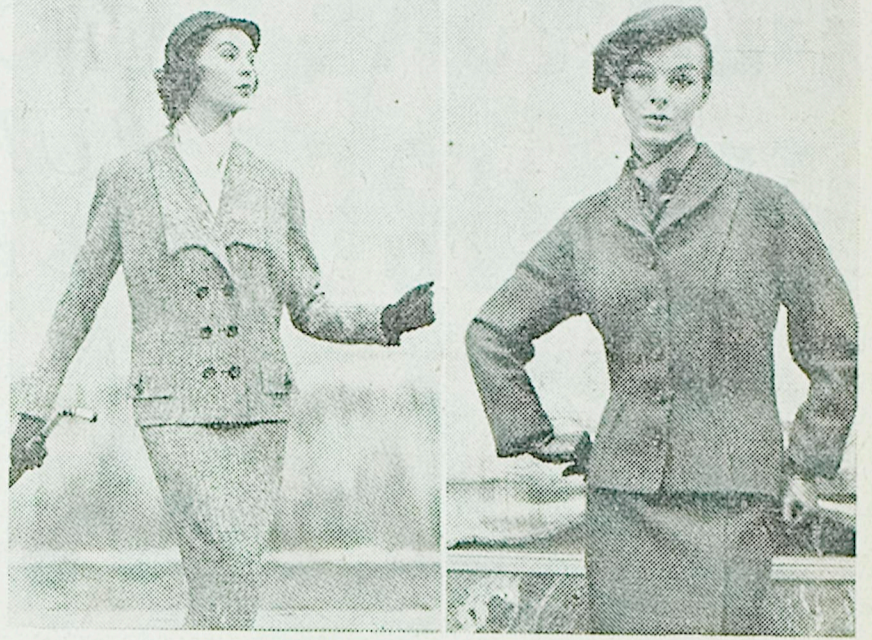
Zanimivosti na tujem

KAKO NA DANSKEM SKRBJO ZA OTROKA, KI GA STARŠI IZRABLJAJO. Problem izrabljanja otroka na Danskem ni sicer poseben problem, toda vsi primeri pridejo pred sodišče in občina prevzame skrb za otrokovo vzgojo. Imajo pa določena pravila, ki določajo, da otroci pod 14. letom starosti ne smejo biti zaposleni, niti biti za svoje delo plačani. Če starši otroka silijo v zaposlitev, ali le vedo, da je zaposlen, so kaznovani z globo. Prav tako plačajo globo, če ne pošiljajo otroka v šolo, v hujših primerih pa preti staršem celo zaporna kazen, ki jo pa v praksi redko izvajajo.

SKRB ZA OTROKA V PROBLEMATIČNI ALI RAZBITI DRUŽINI NA NORVEŠKEM. Če so starši ločeni ali ne živijo skupaj, lahko spoznamo odločijo, kdo bo skrbel za otroka in koliko mora druga stran plačevati za njegovo vzdrževanje. Lahko pa prepuste odločitev okrajnemu glavarju, ministrstvu za pravosodje ali sodišču. Pri administrativnem ukrepanju se oblast pri odločanju, komu naj dodeli otroka, posvetuje s svetom za otroško blaginjo. Ta svet ima tudi pravico ukrepati, če zve, da starši z otrokom slabo ravna. V takem primeru uvedejo preiskavo, v razgovoru z otrokom in s starši pa skušajo razčistiti razmere, ki so privedle do tega posredovanja.

Predvsem se poslužuje ta Svet preventivnih ukrepov, pomaga staršem pri vzgoji; če so nesoglasja v družini, postavi dom pod nadzorstvo, zagotovi denarno pomoč, hrano ali razne usluge, poskrbi, da so otroci čez dan v jaslih, otroških vrtcih, raznih centrih za oddih in podobno. Če družini ni več pomoči, prevzame skrb za otroka Svet in ga odstrani od doma.

SOLE IN TECAJI ZA VZGOJO V BELGIJI. V Belgiji pomagajo razni ukrepi pripraviti mlade lju-

Spričo modernih širokih zimskih ali jesenskih plaščev ni nujno, da nosimo pod plaščem le obleke. Prav tako imamo lahko tudi kostum. Tako je postal kostum najpriljubljenejši kos ženskega oblačila, ki ga nosimo od jeseni do poletja. Seveda se menja vrsta in debelina blaga, ustvarjalci mode pa si tudi zmišljujejo vedno nove in nove oblike. Modela, ki ju vidite na naši sliki, nosijo Italijanke.

PRIPRAVIMO NAŠIM MALČKOM POSEBNO RADOST:

Družinsko praznovanje Novoletne jelke

»Tudi letos nas obišči, dedek Mráz!« je tiha ali izrečena želja vseh naših otrok, ki so si v povojnih praznovanjih Novoletne jelke, zahvaljujoč težnjam naše družbe, osvojili ta lep praznik. Dedek Mráz se je vsebinsko in oblikovno zasiliral v srca naših malčkov in zavzema v neizčrpnih galeriji pravljicnih osebnosti bogate otroške fantazije eno prvih mest. Dolge, tihe noči svečanega zimskega okolja pridejo do popolnega izraza mnogo bolj kot ob drugih podobnih priložnostnih praznovanjih.

Danes, deset let po vojni, ko so napredne ideje postale več ali manj lastne vsakemu našemu človeku in ko tudi družina postaja sestavni del

in najmanjša enota socialistične skupnosti, je ta skrb za naš mladi naraščaj toliko pomembnejša, saj vemo, da je vzgoja otrok najbolj odgovorna naloga sleherne družine. In kje lahko doživlja otrok praznik Novoletne jelke miselno in čustveno bolj kakor v lepem in toplim družinskem okolju? Zato je nujno, da postane Novoletna jelka predvsem družinski praznik.

Uvajanje našega novega otroškega praznika je izvajala naša socialistična družba iz leta v leto z veliko ljubeznijo, požrtvovalnostjo in ne nazadnje z žrtvovanjem velikih materialnih sredstev. In sedaj, ko je led prebit, je dolžnost družine, da s tem poslanstvom nadaljuje. Naš namen pa bo dosežen popolnoma le tedaj, če bo osvojila Novoletno jelko sleherni družina in jo bo smatrala za družinski praznik.

Družba se ne more odreči nadaljnemu sodelovanju z družino; z isto ljubeznijo in skrbjo kot do sedaj bo pomagala pripraviti svečano okolje, ki je pogoj za uspešno praznovanje Novoletne jelke. Kdor se zanima za delo naših množičnih organizacij, med katerimi se odlikuje predvsem Društvo prijateljev mladine — bo z veseljem lahko ugotovil, da so zbiralne akcije, priprave za prireditve in obdarovanje siromašnih otrok v polnem razmahu. Pripravljali odbor DPM v Kopru ima trenutno največ težav s podeljenjem, kamor se ni razširil svoje dejavnosti, nima svojih članov oziroma podružnic. Zato se bo društvo oprlo v glavnem na učiteljstvo in na tamkajšnje množične organizacije, ki bodo prav gotovo tudi letos priskočile z veseljem na pomoč.

Če hočemo našim otrokom že vnaprej zagotoviti čimbolj svečano in lepo praznovanje, bodo morala imeti tudi naša podjetja, delavski sveti in sindikalne podružnice več razumevanja za zbiranje finančnih sredstev, brez katerih bo požrtvovalnost in dobra volja članov pripravljalnega odbora zaman.

Danes, ko govorimo o zadnjih oblikah boja s starim in zaostalim — ko smo se že približali novemu in naprednemu —, je tako sodelovanje nujno. Zavedati se moramo, da za naš mladi naraščaj ni nobena žrtve prevelika — najmanj pa ob srečnih dnevih in dogodkih, kot je Novoletna jelka, ko lahko osrečimo toliko otrok.

B. Borovič

Viseče rame

Viseče rame se navadno pojavljajo pri zelo mladih ljudeh. Za odpravo te napake je treba, da sami sebe nekoliko kontroliramo in da delamo naslednji vajo: postavimo se k zidu v zelo pokončni drži, tako da se ves hrbet dotika zidu, nato počasi upogibamo kolena do počepa, (rame morajo ves čas ostati ravne), nato se počasi dvigamo. To večkrat ponovimo

Zdravniški kotiček

KAKO NASTANEJO LEDVIČNI KAMNI

Večji del hrane, ki jo zaužije človek, izkoristi naše telo s prebavnimi organi, neprebavljive pa odstranjuje organizem iz telesa preko ledvic s sečjo. V seči so tudi razne soli in druge mineralne in organske snovi, ki jih vsak dan izločamo. Če pa spričo kake slabosti ledvice ne morejo izločiti neprebavljivih snovi iz telesa, potem se le-te kopičijo v krvi in zastrupljajo organizem. Vsekakor pa je mogoče z določeno hrano in dieto vplivati na to, da ponovno vzpostavimo normalno ravnovesje v izmenjavi snovi, ki utegne povzročiti nastanek peska, blata ali neposredno kamnov (kalkulus) v ledvicah.

Na nastanek ledvičnih kamnov vplivata predvsem dva činitelja:

Splošni činitelj je v hrani, ki povzroča kalkulozo (preveč enolična, zelo mastna, mnogo sočivja in sadja zelo malo mesa), posebno če s to hrano pijemo alkalne pijače. Drugi vzrok nastanka ledvičnih kamnov so lokalni pogoji, in sicer v ledvicah samih ali v mehurju. Dalje povzroči kalkulozo infekcija sluznice črevovodov

(v seči najdemo bela in rdeča krvna telesa) in zastoj seči. Ta zastoj je posledica organske motnje, nastane pa tudi takrat, če človek dolgo časa leži.

Skratka, nastanek kamnov povzročijo mnogi činitelji, zato pa so tudi kamni različni po obliki in barvi, pač v skladu s tem, kakršna je njihova sestavina. Tako so na primer kamni, ki so nastali iz sečne kisline in urata rdečkasti ali temnordeče barve, medtem ko so fosfatni ali oksatni kamni belkasti. Cesto pa nastanejo kamni s kopičenjem plasti različnih sestavin.

Kamni, kakršnikoli že so, so lahko ovira za normalno odtekanje seči. Če pa so hrapavi ali ostrji, utegnejo povzročiti hude bolečine ter poškodbe na sluznici sečevoda, kjer se lahko vgnezdijo mikrobi in tako tudi tam ustvarjajo šibkejšo ali močnejšo infekcijo.

Tudi nekatera zdravila lahko zapustijo v sečevodih svojevrstne kamene tvorbe. To se lahko zgodi, če uživamo sočasno v večjih količinah sulfanilamide in druga zdravila. Nastanek kamnov lahko preprečimo s primerno dieto, ki nam jo predpiše zdravnik.

TELESNA VZROJA

SPORT - SAH

Letni obračun plodnega dela koprškega kluba „Jadro“

Najmočnejši in najuspešnejši jadranski klub v Sloveniji »Jadro« iz Kopra je imel pred dnevi redni letni občni zbor. Pred kakimi 50 člani je stari odbor poročal o delu v preteklem letu. Poročila so bila dokaj kritična, vendar smo kljub temu z njih spoznali, da je klub dosegel zavidljive rezultate zlasti na tekmovanjih. Njegovi tekmovalci so 41 krat uradno štartali in pridobili klubu vrsto trofejev. Na tekmovanju z jadrnicami tipa SLOKA so skoraj vedno zasedli vsa prva mesta. Tudi letos so osvojili že tretjič prehodni pokal puljske regate in ga s tem pridobili v trajno last. Ti rezultati kažejo, da je »Jadro« uspešno prebrodil krizo, ki je grozila z odhodom nekaterih tekmovalcev italijanske narodnosti v Italijo.

Koprski jadranski klub šteje kakih 80 članov, povečini dijakov. Njegovo premoženje je 12 jadrnic in motorni čoln. S temi objekti, ki so povečini tekmovalni, bi klub težko številčno ojačil. Vendar na občnem zboru so bili mnogi mnenja, da bi moral klub pritegniti v svoje vrste več mladih ljudi.

Veliko so na občnem zboru govorili o potrebi gradnje novih jadrnic, kar je predpogoj za širok razmah tega lepega pomorskega športa. Pri tem se postavlja vprašanje primerne delavnice za gradnjo športnih pomorskih objektov. Stari odbor sicer je že našel strokovnjaka, ki bi jadrnice gradil, vendar je še nekaj težav glede prostorov in naročil, da bi delavnica lahko obratovala skozi vse leto. Nekateri so bili mnenja, naj bi v ta namen tudi podjetja gradila lastne jadrnice, kar nameravajo na primer začeti v TOMOSU. V zvezi s tem je sekretar brodarstva zveze Slovenije Lojze Prvinšek dejal, da so organizacije Ljudske tehnike v Sloveniji odprle že vrsto delavnic, ki so se kasneje lepo razvijale in so danes vključene v gospodarsko mrežo. Vsi pa so bili mnenja, da je čimprejšnja ureditev delavnice za gradnjo in popravilo športnih jadrnic vprašanje splošne pomena za Koper in okolico.

Drugo poglavje, o čemer so tudi veliko govorili, je jadranski dom, ki ga klub nujno potrebuje, ker zdaj nima primernih prostorov niti za shranjevanje jadrnic. V zvezi s tem je tajnik brodarstva zveze Slovenije obljubil vso pomoč. Načelnik okrajnega gospodarskega sveta Vinko Znidaršič, ki je predsedoval občnemu zboru, pa je v zvezi s tem povedal veselo vest, namreč da nameravajo v Kopru graditi velik dom, ki bo služil potrebam jadranskih klubov iz vse Slovenije. Rekel je, da bo v kratkem osnovan poseben republiški odbor, ki bo prišel v javnost s svojim programom. Kot si zamišljajo, bi v Kopru gradili dom, ki bi imel razen štramb, delavnice in društvenih prostorov tudi kuhinjo in prenočišča za 200 do 400 mladih ljudi iz vse Slovenije, ki bi v poletnem času letovali in se učili jadrnanja na našem slovenskem morju. Sredstva za gradnjo tega doma, to je od 50 do 70 milijonov, naj bi prispevala podjetja iz vse Slovenije v manjših obrokih.

Če bo zamisel gradnje brodarškega jadranskega doma v Kopru res realizirana do leta 1957 oziroma 1958, kot to predvidevajo, potem bo to za Koper velika pridobitev, ki

bo omogočila še večji razmah pri — znanem koprskem klubu »Jadro« ter ostalim slovenskim jadranskim klubom.

Občni zbor so zaključili z volitvami novega odbora, ki ga bo vodil Stojan Smerkolj, sodnik okrožnega gospodarskega sodišča. Prvega predsednika koprškega kluba »Jadro«, sedanjega člana izvršnega sveta Slovenije Julija Beltrama pa so izvolili za častnega člana kluba.

B. T.

Občni zbor družine »Belih brez« v Idriji

Idrijski taborniki Družine belih brez so imeli te dni občni zbor, na katerem so se pogovorili o le-

tošnjem delu in o prihodnjih načrtih. Člani družine Belih brez so se letos udeležili mednarodnega taborenja na Norveškem in v Avstriji, nad 70 pa jih je taborilo med poletnimi počitnicami v Portorožu. Razen tega so se udeležili primorskega taborniškega zleta v Ajdovščini ob obletnici ustanovitve prve slovenske vlade ter republiškega taborniškega zleta v Ljubljani.

Med prihodnjimi najpomembnejšimi nalogami bo predvsem organizacija vodniškega tečaja ter organizacija smučarskega tečaja na Vojskem ali na Javorniku. Občnega zbora sta se udeležila tudi predstavnik mladinske organizacije in Planinskega društva, ki sta želela tabornikom, naj bi se tesneje povezali z delavsko mladino in s Planinskimi društvom.

Ob zaključku so izvolili nov odbor s starostom Leskovcem na čelu.

S. P.

RADIO KOPER

NEDELJA, 18. XII.: 8.15 Pisan sporod narodnih in popularnih umetnih zborovskih pesmi; 8.40 Za naše kmetovalce; 9.00 Ritmični panoptikum; 9.30 Mladinski tednik; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Naši kraji in ljudje; 15.30 Nedeljski promenadni koncert; 16.40 Kulturno prosvetni obzornik; 21.00 Radiodrama; 23.40 Glasba za lahko noč.

PONEDELJEK, 19. XII.: 13.45 Zabavna glasba in objave; 14.00 Od melodije do melodije; 14.45 »Kje so moje rožice...« in druge; 20.00 Melodije iz filma »Rose Marie«; 20.40 Dalmatinske pesmi; 21.10 Glasba za vas; 21.30 Morja široka cesta; 21.45 »Stanovske pesmi« — literarno glasbena oddaja slovenskih ljudskih motivov; 22.30 Plesna glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

TOREK, 20. XII.: 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Kulturno življenje na Primorskem; 14.50 Poje moški zbor »Grafika« p. v. S. Mihelčiča; 20.00 Zapojte z nami — program zabavnih melodij; 20.30 G. Verdi: La Traviata — opera v 3. dejanjih; 22.30 Lahka glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

SREDA, 21. XII.: 13.45 Zabavna glasba in objave; 14.00 Od melodije do melodije vmes ob 14.10 Glasbena kronika; 14.45 Narodni tercet Radio Ljub-

ČETRTEK, 22. XII.: 7.00 Pozdrav jugoslovanski ljudski armadi; 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Kulturno pismo; 14.50 Naši pevski zbori; 15.00 Borbene pesmi; 15.30 Iz življenja naše armade; 16.00 Dela jugoslovanskih skladateljev; 16.20 Cestitke pripadnikom JLA; 20.00 Zabavna glasba; 20.40 Narodne pesmi iz Slavonije; 21.00 Dabavne melodije izvajajo naši pevci in orkestri; 21.30 — Naš četrtkov operni sestanek: Na odru »Pariške Opéra Comique« — 19. stoletja; 22.30 Plesna glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

PETEK, 23. XII.: 11.00 Soliska ura: »Drobno pismo potuje«; 11.30 Ceske narodne pesmi poje otroški zbor; 11.45 — M. Tajčević — B. Leskovic: Sedem balkanskih plesov; 13.45 Glasba po željah; 14.45 Božo in Miško pred našim mikrofonom; 20.00 Prijubljene melodije izvajajo orkestri Mantovani, P. Faith, Kostelanetz in P. Weston; 20.40 Zabavajo vas solisti in ansambli narodnih pesmi Radio Beograda; 21.00 Lahka glasba; 21.30 Naši skladateljski portreti: Blaž Arnič; 22.30 Plesna glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

Slovenski izseljeniški koledar za leto 1956

LEPO NOVOLETNO DARILO ZA SVOJCE V TUJINI

Sredi novembra je izšel Slovenski izseljeniški koledar za leto 1956, ki ga že tretje leto izdaja Slovenska izseljenska matica za slovenske izseljence po svetu. Izseljeniški koledar, kakor tudi ilustrirani mesečnik »Rodna gruda«, sta si v treh letih pridobila številne naročnike in bralce v Združenih državah Amerike, v Južni Ameriki, v Afriki, Avstraliji ter mnogih evropskih državah.

Tudi ta letnik Izseljenskega koledarja je uredil književnik Tone Seliskar. Obsega 228 strani in je bogato opremljen s 178 fotografijami iz domovine, kakor tudi iz vseh krajev, kjer žive naši rojaki. Domači avtorji so prispevali članke o političnem, gospodarskem in kulturnem življenju v Sloveniji in Jugoslaviji, v nekako polovici koledarja pa so objavljeni prispevki rojakov — izseljencev samih. Tako postaja Slovenski izseljeniški koledar iz leta v leto zbornik dragocenih zgodovinskih zapiskov iz življenja in delavnosti slovenskih izseljencev po vsem svetu.

Naslovno stran, ki predstavlja na lepo modri podlagi živobarven zemljevid Slovenije, je okusno opremil slikar Janez Trpin. Cena koledarja je 500 dinarjev. Naročila sprejema Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva 5/I, ki ga tudi odpošilja na željene naslove, dobite ga tudi v knjigarnah.

Slovenski izseljeniški koledar priporočamo zlasti onim, ki imajo svoje in prijatelje v tujini, da jim ga pošljejo kot lepo novoletno darilo.

POSREDOVALNA PISARNA

ZA PROMET Z NEPREMIČNINAMI IN PREMIČNINAMI

Ljubljana, Tavčarjeva ulica št. 6

TELEFON 21-011

VAM NUDI V PRODAJO IN NAKUP V RAZNIH KRAJIH,

naseljih in zaselkih Ljudske republike Slovenije in v drugih republikah FLRJ razne nepremičnine kakor: VILE, HIŠE ter posamezne dele stanovanjskih hiš in etažna stanovanja, posestva, stavbne parcele, gozdove, večje in manjše komplekse zemljišč, kakor tudi vse premičnine: razne tehnične predmete, obrtne in industrijske stroje itd.

ZUNI izredno prijazni in čisti Indijanci

(Nadaljevanje s 7. strani)

Zuni so znani tudi po tem, da se ne mešajo z drugimi plemeni; pravijo, da je med njimi komaj 2 odstotka mešanec. Glede vere je tudi zanimivo: tu se trudijo tri krščanske cerkve za »poganske« duše Zunijev že približno petdeset let. Toda uspeh ni prepričljiv: neka protestantska ločina, ki vzdržuje tu razen cerkve še šolo in pokopališče, je namreč pridobila, reci in piši, eno družino; mormonska cerkev pa menda tri; katoliška trdi, da jih je več, pa nihče dobro ne ve koliko, kajti vsi Zuni se še vedno udeležujejo svojih domačih obredov. Zdi se, da imajo do ver belcev podobno stališče kakor Papagi, ki so rekli, ko so poslušali franciškana in njegovega evangelijskega tekmeča, nekako tako: »Če se beli bratje ne morejo sporazumeti, katera vera je edino zveličavna, je pač najbolje, da ostanemo pri svoji.« Omenim naj tudi, da dobi cerkev dovoljenje naselitve v kaki rezervaciji le, če najprej zgradi šolo. — V Pueblu imajo Zuni tudi bolnišnico Centrale indijanske uprave s 40 do 50 posteljami, z enim zdravnikom in z dvema ali tremi sestrami.

Jej, jej, jej!

Polna ušesa sem imel strašno užaljene in kar togotne mlade mamice, ki si je onkrat dala napraviti trajno ondulacijo v Hrpeljah ali Kozini pri frizerki Milki in njeni vajenki Vojki. Trajna je bila pošteno računana in tudi pošteno plačana — 500 dinarjev je vzela Milka, 100 jih je pa navrh dobila Vojka. Je bila naša Marička še vesela, da je tako hitro prišla na vrsto in tako hitro opravila — saj do Podgorja je daleč.

Zalostna in togotna pa je Marička bila po treh dneh, ko se ji je trajna na glavi »polegla« in »ulegla« — tako temeljito, da o »ondah« ni bilo nobenega sledu več. Se je zato mladi mamici zamalo zdelo in je vzela svojega malega otročka — ne pet, ne šest — in naravnost nad Milko, naj povrne denar ali pa napravi pošteno trajno, kot je bilo pošteno plačilo — popolnoma upravičeno, kaj menite?

Tega mnenja pa ni bila Milka. Takoj je videla, koliko je ura in — napad je najboljša obramba — začela vpiti na Maričko:

»Seveda, zdaj bi rada še denar izpulila iz mene, kaj pa mislite, saj nimate pameti, kaj vas ni sram, najprej vam napravimo trajno, potem bi pa rada še denar nazaj ali pa novo trajno, saj to se pravi krasti, sram vas bodi, ja, sram naj vas bo!«

ljana; 20.00 V dunajskem salonu; 20.40 Zagorske in prekmorske narodne pesmi; 21.00 Kulturni pregled; 21.10 — Koncerta pianista W. Kempfa: D. S. Bach: Klomatična fantazija in fuga v D molu in koralni preludij iz »Osmege koral«; 21.30 — Iz domače in tuje književnosti: Petar Kočić »Jazbec pred sodiščem«; 22.00 M. Tajčević »Balade Petrice Kerempuha«; 22.15 Plesna glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

Barba Vane pravi...

Marički so seveda prišle solze na oči in jo je lepo z otročičkom pobrala na postajo in v Podgorje, saj bi mogoče sicer še kdo mislil, da je res hotela koga okraštati — še sreča, da je med potjo srečala prav mene, ki sem tamkaj okoli kolovratil in mi je zaupal svoje težave, tako da sem vsaj jaz lahko povedal štorijo o vodni ondulaciji v Kozini, ki je bila plačana za trajno in še dobrovoljni prispevek zraven!

Po dolgem času se mi je spet javil prijatelj iz Begunj nad Cerknico. Pravi, da se pripravlja na eno največjih poti v svojem dosegačem življenju, namerava namreč s samofrcem na luno. Rad bi jo poprosil, naj bi podaljšala nočno osvetljevanje Begunj ali boljše, vaških poti, ker bodo tako lahko vaščani pokazali fige električni razsvetljavi, ki že leto dni sem ona kaže fige vaščanom, kar pa se na srečo ponoči ne vidi, ker je tema, podnevi se pa na to nihče ne spomni, celo tiste ne, ki bi morali misliti tudi »naprej«, pa jim grede druge reči po glavi.

Mahal sem jo po cesti proti Šmarjam pri Kopru — saj veste menda vsi, kje teče ta glavna cesta. No, in v Salari sem si od vseh strani ogledal nekdanjo šolo, ki stoji tamkaj prazna in žaluje za — italijansko kraljevsko hišo! Kako pa to? I, kaj enostavno! Na pročelju sta nekoč bila vdolana dva

emblema: grb Savojske kraljevske hiše in pa fašistična butara. Butaro so svoje čase z nekakšnim orodjem odstranili, kar je tudi še prav dobro videti, potem pa se je »dlet« zlomilo in Savojska lepo naprej še dandanes »kraljuje« raz zid nekdanje šole v Salari in čaka, da pridejo ponjo iz kakšnega italijanskega muzeja, ker jih je tamkaj sicer že zdavnaj zmanjkalo!

Pa ni tista hiša znamenita samo po savojskem grbu — o ne! Je že dolgo prazna — pri vsem pomanjkanju stanovanj, s svojo sosodo vred — vsa je zaprta, na vratih pa je listek, ki pove, da je stavba rezervirana za tovarno ERMA v Šmarjah. Vse prav in lepo in nihče nima nič proti temu! Vsi razumemo, da je treba za uspešno delo v tovarni strokovnjakov, ki bodo pognali v tek proizvodnjo. Ne razumem pa jaz, Vane, kako da se še mnogi člani delovnega kolektiva te tovarne vozijo iz Kopra in od drugega na delo v tovarno, ko pa na listku piše, da je tovarna to bivšo šolo v Salari in njeno sosodo »okupirala« že avgusta meseca? In da je bilo medtem že kdovekolikokrat v stavbo nasilno vdrti, da vrata plahutajo in dež zamaka in burja vleče po veži docela pozabljene hiše — ne, tega pa ne morem razumeti!

Pa še drugič spet kaj, do tedaj pa lepo pozdravljeni!

Vaš Vane

OBVESTILO

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR KOPER

OBVEŠČA VSE URADE, USTANOVE IN KRAJEVNE URADE, DA SO URADNE URE ZA SPREJEM STRANK VSAK PONEDELJEK, SREDO IN PETEK OD 9. DO 12. URE.

MATIČNI URAD PRI OBČINSKEM LJUDSKEM ODBORU V KOPRU SPREJEMA STRANKE VSAK DAN OD 9. DO 12. URE GORNJA NAVODILA VELJAJO OD 1. JANUARJA 1956 DALJE

Filatelistična iznajdba in njen konec

Ali veste, kje leži republika Maluku? Nikar je ne iščite! Niti v najnovjših političnih priročnikih ni zabeležena, kajti republika Maluku je menda v zgodovini človeštva prva državna tvorba, ki je vzniknila brez revolucije, brez prelivanja krvi in posredovanja OZN — porodila se je namreč v glavi dr. K. Nikijuluwa, trgovca z znamkami iz New Yorka, človeka z nadvse bujno fantazijo. Torej republika Maluku ni odkritje, temveč iznajdba.

Zanimalo vas bo, kako je prišlo do ustanovitve te republike.

Sefu Filatelistične komisijske hiše v New Yorku, največje firme te vrste v ZDA, se je nedavno tega predstavil dr. K. Nikijuluwa kot »popolnomočni zastopnik republike Maluku pri OZN« in naročil za maluško republiko — reci in piši — 57.000.000 pisemskih znamk, različnih oblik in vrednosti. Povedal je, da leži omenjena republika vzhodno od Celebesa, v sestavi otokov Ambon, Buru in Ceran, ki so se nedavno tega odcepili od republike Indonezije. Pojasnil je še, da bodo znamke veljavne le v notranjem prometu in da je finančna plat tega naročila že urejena s samo republiko Maluku...

Sef, ki je bil presenečen s tem obiskom, je v dobri veri, da so v ozadju koristi cele republike — naročila potrdil.

Takoj za tem je bilo naročilo posredovano avstrijski tiskarni, ki tiska znamke že dolga leta.

Zamislite si veselje filatelistov vsega sveta, ki so obogatili svoje zbirke z novimi, prekrasnimi znamkami vseh mogočih oblik, vrednosti in barv, z vzorci eksotičnih rib, pisanih ptic in metuljev!

Toda prekmalu je bilo konec tega veselja. Nemškemu zoologu dr. W. B. Sachs, so se zazdele podobe na znamkah maluške republike čudovito znane. Kje neki je že videl vzorce teh slik? Po temeljitem razmišljanju se je spomnil na knjigo »Eksotični akvarij rib«, ameriškega znanstveni-

ka Williama T. Innesa, jo polskal in našel: vsi vzorci na znamkah maluške republike so bili namreč kopirani iz omenjene knjige. Torej falsifikat!

Jasno — vsakega filatelista ponarejanje znamk zelo prizadene. Dr. Sachk je vso zadevo prijavil Združenju filatelistov — najvišji organizaciji te vrste na svetu.

Medtem pa so se na istem forumu zbirala obvestila raznih zbiralcev znamk iz vsega sveta, da v nobenem političnem priročniku ne najdejo republike Maluku, drugi zopet, da ta državna tvorba sploh ne obstoja.

Tako so prišle skrivnostne znamke, od katerih niti ena ni bila žigosana — v preiskavo. Isto usodo so doživeli

Ceram, Buru in Ambon: ozemlje, ki je obstajalo v domišljiji dr. Nikijuluwa

podjetniki Filatelistične komisijske hiše v New Yorku in — ne nazadnje — tudi trgovec z znamkami, iznajditelj in oče republike Maluku — dr. K. Nikijuluwa.

Starost očeta vpliva na spol novorojenčka

Z analizo statističnih podatkov so v zapadnih državah ugotovili, da na spol otroka vpliva predvsem očetovo starost. Kolikor mlajši je oče, več možnosti je, da dobi sina, nasprotno pa se s starostjo moža večja število otrok ženskega spola. Matere pri tem nimajo »odločilne besede«.

Po principu televizijske tehnike so izdelali v San Francisku praktičen telefon, ki prenaša sliko obeh govorečih na poseben zaslon kompliciranega telefonskega aparata. Na sliki vidimo televizijskega strokovnjaka Noela Porterja v razgovoru z več kot deset kilometrov oddaljenim županom nekega mesta. Toda vsi poslovni Amerikanci niso sprejeli z enakim veseljem tega nadvse praktičnega in koristnega izuma. Imajo pač razne pomisleke, če se ne bo na zaslonu prevečkrat pokazala razkačena in zahtevna žena, kar jih bo oviralo pri delu...

Namesto šestnajst osem in sreča je nepotrebna

Daleč za nami so časi, ko je imel pilot v letalu le kompas, merilec za olje in »dobro srečo«. Od takrat se je število naprav v letalu tako zelo povečalo, da so pogosto že nadležne pilotu in celo konstruktorjem. Prvem namreč zmanjšujejo pazljivost, konstruktorji pa vedno težje najdejo prostor, kamor bi lahko smiselno namestili te številne merilne naprave.

Zdaj pa so iznašli Britanci nov način letenja in kaže, da se bo stanje izboljšalo. Za varnost tega novega načina letenja je potrebno vsega skupaj osem pokazateljev, ki

Točen čas po Golovcu

Kmalu po postala stvarnost astronomska opazovalnica na Golovcu, za katero sta dala pobudo akademika A. Peterlin iz Ljubljane in Pavle Savič iz Beograda. V kupoli in treh paviljonih bodo našli pomoč pri svojem delu ne le astronomi, marveč tudi geodeti, rudarji, geologi in drugi. Danes nam pošiljajo podatke o morebitnih potresnih sunkih v naši državi beograjske in zagrebške seizmografske postaje. Zdaj pa bo dobila seizmografe z urami tudi Ljubljana v okviru velike opazovalnice na Golovcu. Tu bo med drugim tudi kronograf, sinkronizirana ura, ki bo dajala ljubljanskemu radijskemu oddajniku točen čas. V gibljivi kupoli s premerom 6 m in vrhno odprtino 1,6 m bo montiran 3 m dolg refraktor z objektivom debeline 16 cm.

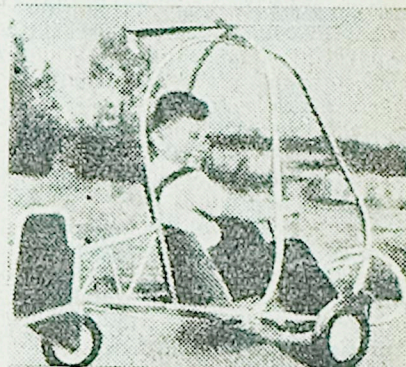
obvisi veliko rib na mrežah, podobno kakor ptice, kjer jih lovijo z mrežami. Tedaj pridejo »ribiči«, po navadi z vozovi, poberejo ribe, a morajo zbežati precej urno, kajti kakor voda hitro vpadne, se tudi hitro povrne. Gorje onemu, ki ga zaloti v blatu, ko ne more teči niti plavati.

Natrij za nove tehnološke postopke

V novi tehnologiji kovin je postal natrij važno redukcijsko sredstvo. To velja posebno za pridobivanje kovin titana, molibdena, cirkonija, torija, urana itd. Trenutno je natrij najcenejša neželezna kovina in stane nekaj manj kot aluminij. Pri pridobivanju omenjenih kovin ga uporabljajo za redukcijo njihovih kloridov. Pri valjanju titanovih in hafnijevih pločevin uporabljajo natrijev hidrid za odstranjevanje ogorine. V atomskih centralah služijo številne zlitine prenosu toplote.

Najstarejši ribiči na svetu

so gotovo ribiči ob nekem zalivu v Kanadi, ker je razlika med plimo in oseko velika, včasih kar 25 metrov. Tam so namreč razpeli ribiči mreže kar na suhem. Ko nastopi plima, pridejo mreže pod vodo in seveda pridejo z vodo do mrež tudi ribe. Ko pa voda nenadoma vpadne,

Otrokove igrače naj bodo odraz resničnega sveta, pravijo pedagogi. Konstruktorji so upoštevali te nasvete in iz serije takih igrač vidimo na sliki vrtni helikopter, s katerim si lahko privoščijo nadobudni sinko, da se »sprehaja« nad nizkimi griči med vrtni v bližini hiše. »Igrača« je izdelana po istih načelih kot pravi helikopter; sedež ima iz platna, vozilo pa upravlja s krmilom, ki obrača istočasno zadnje kolo in sprednja dva

Strogo je prepovedano

V Zapadni Nemčiji je lastnik nekega gozda mislil, da mu bodo ljudje brez drv očistili gozd in je dal nabiti na rob takle oglas: »Dovoljem pobirati suho listje, veje in ostale odpadke.« Toda nihče se za gozd ni zmenil. Ko pa je nabil tablo, kjer je najstrože prepovedal pobirati vsak list s tal, je bil gozd vedno čist...

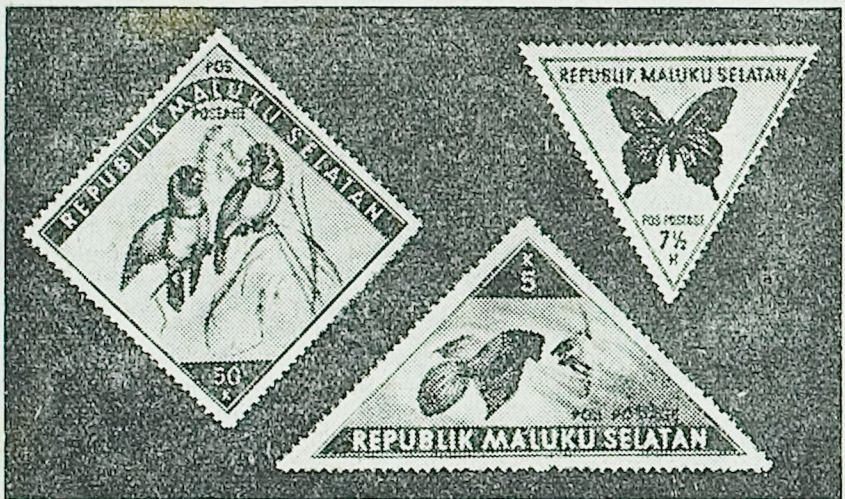
Prvo padalo

Prvo padalo v zgodovini je uporabil Sebastian Lenoirmand leta 1783, ko je skočil z laboratorija v Montpellieru v Franciji. Dve leti kasneje je Jean Pierre Blanchard spustil z nekega balkona psa v padalu, a ko je isto preizkusil sam, si je zlomil nogo. Prvi je uspešno skočil s padalom iz balona André Garnerian leta 1797.

Pisma

Starejši ljudje se vedno bolj pri- tožujejo, da se mladina danes vse premalo pogovarja med seboj. Iz zadnjih podatkov neke statistike Združenih narodov pa je razvidno, da si ljudje vedno bolj dopisujejo. V zadnjih letih je naraslo število pism posegno v Nigeriji, kjer so ljudje napisali sedemnajstkrat toliko pism kot leta 1932.

Med Evropejci napišejo največ pism Belgijci (po 210 pism na leto), nato Svicarji (200), povprečen Anglež pa 165 pism.

Poštna znamka republike Moluku, ki v resnici ne obstaja

Oba sta bila razburjena; zdelo se je, da se je med njiju vrinila grozeča prikazen njune krivde. Pa če se otrok rodi živ? ... Zdaj Nelletta ni več dvomila. Cutila je njegove utripe in njeno zločinsko upanje je izginjalo.

Skrajna trmoglavost skope ženske, ki je bila nezmožna izpovedati krivdo za ceno svojega bogastva, jo je privlekla do drzne odločitve za zločin.

Nemogoče je bilo izročiti novorojenčka kakim dobri ženski v eno izmed vasi v okolici Albufere. Paziti bi morala na dojljlo, na bistrovost sovražnikov in celo na krhko previdnost njiju samih, ki bi se ob njunih roditeljskih čustvih navezala na bitje ter se s tem postavila v nevarnost, da razkrijeta skrivnost. Nelletta je modrovala z odvratno logiko, občudovala vreče riža, ki so se kopicile tudi v njenem prizidku. Niti misliti ni bilo na to, da bi lahko skrivala otroka v Valenciji, kajti Sammaruca bi ga odkrila tudi v peklju, čim bi ga zasledila.

Nelletta je zapicila svoje zelene, od tesnobe in strahu razprte punčice v ljubimca. Novorojenčka bosta morala prepuštviti božji milosti. Opogumiti se morata. Trenutki nesreče ustvarjajo ljudi. Ponoči ga bo Tonet odnesel v mesto, pustil ga bo na ulici, na stopnišču kake cerkve, kjerkoli.

Valencia je tako velika ... Nihče ne bo odkril staršev!

Nečloveška mati je po tem predlogu skušala najti nekaj olajševalnih okoliščin za to podlo dejanje. Kdo ve, morda pa bo to sreča za nedolžno bitje! Če pa bo umrlo ... bolje zanj! ... Če bo živeło, bo lahko še prišlo v dobre roke. Morda mu je namenjeno bogastvo ... Toliko je na svetu izenađenj! V davnih časih so kraljevi sinovi in nezakonski otroci pastirjev, ki so jih zapuščali v gozdu, da bi jih volkovi

požrli, postali velike osebnosti. Tudi v otroških pripovedkah je nekaj resnice.

Tonet je z grozo poslušal. Hotel je oporekati, a Nellettin bliskovit pogled je zlomil njegovo krhko voljo. Sicer pa je tudi sam gorel od lakomnosti. Smatral je za svoje vse, kar je bilo Nellettino, in upiral se je misli, da bi moral karkoli deliti. Ker je bil neodločen, je bil nedejaven, in je zaupal v bodočnost. Konec koncev primer ni bil ravno tako brezupen. Pomislil bo in skušal zadevo urediti. Kdo ve, če mu ni njegova zvezda prihranila prijetno presenečenje za zadnji trenutek.

Zivel je mirno in brezskrbno in puščal času, da je tkal svoje, ne da bi se brigal za Nellettine zločinske načrte.

Zdaj je bil zavezan za celo življenje. Ona je sestavljala njegovo družino. Gostilna je bila njegovo ognjišče. Z očetom je bil pretrgal vsako vez tisti dan, ko je ponovno prestopil prag te hiše. Njegovo priležništvo ni bilo za Tona nobena skrivnost, saj ga ni po cele tedne in mesece videl doma. Oče je imel s sinom kratek in žalosten pogovor. Tonetovo obnašanje je onečaščalo ime Palomov, Tono ni mogel dovoliti, da bi se o njegovem sinu govorilo kot o človeku, ki javno živi z žensko. Ker pa mu je to nečastno življenje, daleč od družine, kateri ni niti malo pomagal, godilo, si bosta torej tujca! ... naj ve, da nima očeta, da ga je izgubil in da ga bo mogel najti samo tisti dan, ko si bo spet pridobil dobro ime.

Lovci so se pozdravljali in hitro odhajali. Nekateri so prespali v vasi in so zjutraj odhajali na lov, drugi pa, ki so bili bolj navdušeni, pa so odhajali takoj na kraj lova.

— Naprej ... Srečno, pa veliko zabave!

Tonet je bil zapustil vasico. Med delitvijo lovišč ga je popadla velika tesnoba. Nikakor ni mogel pregnati iz sebe podoba Nellette, ki je tam v Palmaru koprnela v groznih bolečinah brez slaherne tolažbe in v neprestani nevarnosti, da jo njeni sovražniki odkrijejo.

Te muke ni mogel prenesti, zato je zapustil dvorano, odločen, da se za vsako ceno vrne v Palmar.

Blizu knežje hiše v bližini gostilne je našel lačnega in žejnega Sangonero.

Tonetu se je pobilnilo, da bi na svoje mesto postavil postopača, toda tega je ta predlog bolj začudil, kakor pa župnikovo povabilo, da bi v župni cerkvi enkrat pridigal.

Poklic veslanja mu ni šel v račun; pri tem se ni dalo prav nič pomagati. Z druge strani pa je Tonet do pičice natančno poznal pomisleke tega človeka, ki je trdil, da je delo sam hudič iznašel.

Toda Kubancu, ki se je tresel od nemira, ni bilo prav nič do poslušanja neslanega Sangonerovega modrovanja. Odklanjanja ni trpel. Ali hoče, da ga odzdravi njegove budalosti s tem, da ga brene v kanal? ... Prijatelj se spoznaš v težkih trenutkih. Je znal ali ni znal ravnati z veslom, ko je kradel jegulje v mrežah redolinov? Sicer pa je tu krasna priložnost, da se naje, če se bo poslužil vseh zalog gospoda iz Valencie.

Ko je videl, da je potepuh pri vsem tem še vedno neodločen, ga je prepričal s pomočjo komolcev.

Tako sta dosegla lovčev čoln in tam je Tonet razložil prijatelju, kako naj se obnaša pred gospodom iz Valencie; čim bo ta prišel, mu mora reči, da je Tonet nekoliko bolan in da ga je prišel on zamenjat.

Sangonero se ni utegnil odgovoriti, ko je Kubanec že skočil v čoln in veslal na vse kriplje.

Pot je bila dolga, saj je moral prevoziti celo Albufero, in zraven vsega ni pihal najmanjši vetrič.

Priganjala ga je nedoločna bojazen, zato je potiskal svoj čoln naglo, da je drsel po gladki gladini jezera, kjer so odsevale zvezde.

Polnoč je že odbilo, ko je dospel v Palmar. Bil je utrujen, roke so mu bile težke. Upal je, da bo našel gostilno pogreznjeno v pokoj in da se bo lahko kar zleknil v posteljo.

Ko je privezoval čoln prav nasproti gostilne, ki je bila zaprta in spokojna kot vse ostale hiše, je zagledal snop rdečee svetlobe, ki je silil skozi vrata.

Nellettina teča mu je prišla odpirat. Pomežnila mu je in mu pokazala na nekaj oseb, ki so sedele ob ognjišču. Bili so kmetje, doma iz okolice Sueve, ki so bili prišli, da se udeležijo lova. Sami stari odjemalci, ki so imeli po kaj zemlje v bližini Salera, katerim je bilo nemogoče odkloniti, ne da bi s tem dali povod za sumničenja. Povečevali so bili in zdaj so spali zraven ognja in čakali, da se zdani.